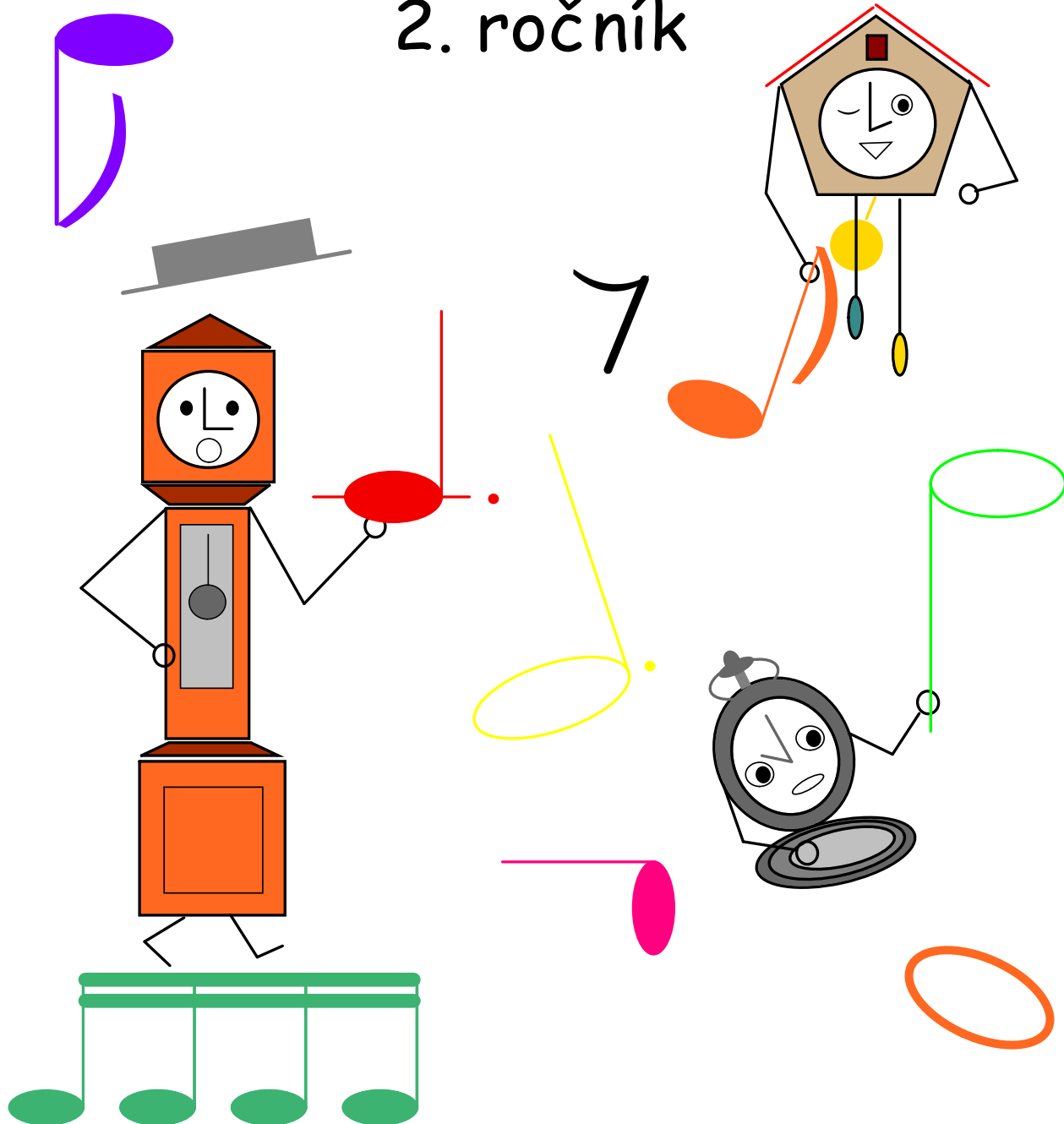

Hudební nauka

2. ročník

1. pololetí

Použitá literatura

Martin Vozar: Hudební nauka pro ZUŠ, pracovní sešit 2. ročník.
TALACKO EDITIONS 2005

Martin Vozar: Sbírka úloh z teorie. Hudební nauka I. díl

Národní zpěvník (Jaromír Gelnar). Editio Supraphon 1968

dr. Tomáš Houška: Zpěvník pro 3. - 9. ročník ZŠ

Karel Plicka: Český zpěvník

František Mouryc, Raisa Posová: Zpěvník lidových písní

Jiří Válek: Italské hudební názvosloví. Panton 1976

Internetové zdroje:

Visual Musical Minds - YouTube

Bim Bam - A clapping Game Song <https://www.youtube.com/watch?v=aXZWgOf2lSA>

Grosse Uhren machen tic tac - <https://www.youtube.com/watch?v=xQdtm-ymjPE>

The Sound of Music - https://www.youtube.com/watch?v=bJJUG_Elt5g

Tourne, tourne, petit moulin - <https://www.youtube.com/watch?v=n0INguuO9WM>

Rig a Jig, Jig - https://www.youtube.com/watch?v=en_MBhDnHTU

Tento výukový materiál je určen výhradně pro potřeby učitelů a žáků
základní umělecké školy Voborského, Botevova 3114,
143 00 Praha 4 - Modřany

Autor: Běla Kliková

Software: Smart Notebook 10 - držitel licence ZUŠ Voborského, Praha 4 - Modřany

Obsah:

4. Půltón a celý tón

... procvič si zápis půltónů

6. Posuvky a stupnice

7. Předznamenání

8. Stupnice s předznamenáním do čtyř křížků

... procvič si zápis předznamenání

10. Stupnice a tónina G dur

11. Stupnice a tónina D dur

12. Stupnice a tónina A dur

13. Stupnice a tónina E dur

14. Zápis předznamenání stupnic do čtyř křížků, zápis akordů v přehledu

15. Jak si zapamatujeme pořadí stupnic s předznamenáním do čtyř křížků

... procvič si zápis stupnice G dur

... procvič si zápis stupnice D dur

... procvič si zápis stupnice A dur

... procvič si zápis stupnice E dur

20. Stupnice s předznamenáním do čtyř béček

21. Jak si zapamatujeme pořadí stupnic s předznamenáním do čtyř béček

22. Co je interval?

23. Solmizace a fonogestika

24. Do - re - mi

25. Interval čistá prima

26. Interval velká sekunda

27. Interval velká tercie

28. Interval čistá kvarta

29. Interval čistá kvinta

... procvič si zápis intervalů (1)

... procvič si zápis intervalů (2)

... procvič si zápis intervalů (3)

33. Noty na pomocných linkách

... procvič si zápis a jména not (1)

... procvič si zápis a jména not (2)

... procvič si zápis a jména not (3)

37. Délky not, pomlky a takty

... opakuj si rytmus (1), (2)

40. Nota a pomlka šestnáctinová, rytmizace

... opakuj si rytmus (3)

... procvič si rytmus (1)

43. Čtyřčtvrťový takt v písničce Hodiny

44. Takt tříosminový a šestíosminový

... procvič si rytmus (2)

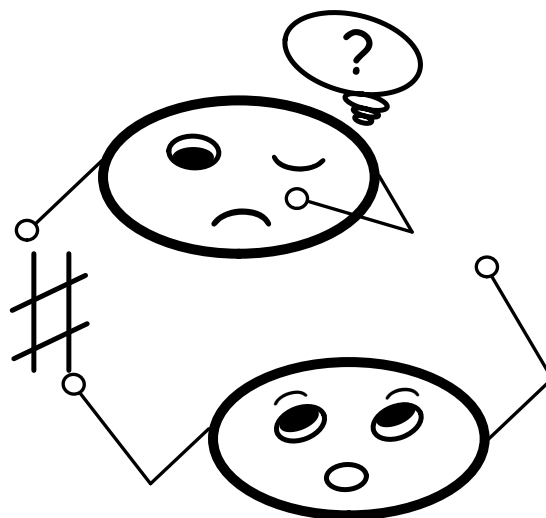
46. Tříosminový a šestíosminový takt v písničce

... procvič si rytmus z písničky

... procvič si rytmus v písničce

... procvič si rytmus (3)

Co musím umět na pololetní test?

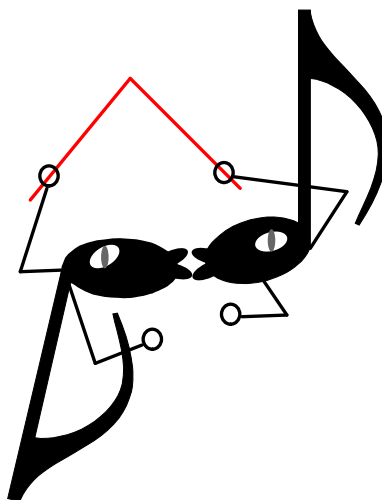
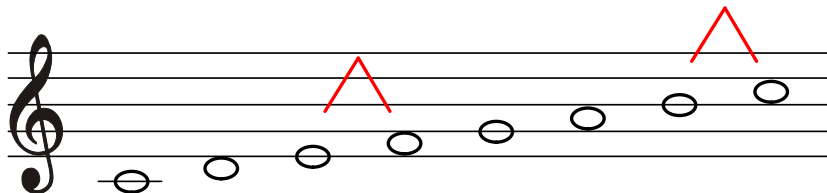

Co jsme se dověděli o půltónu a celém tónu v prvním ročníku ?

Půltón je nejmenší vzdálenost mezi dvěma tóny.

Celý tón je vzdálenost složená ze dvou půltónů.

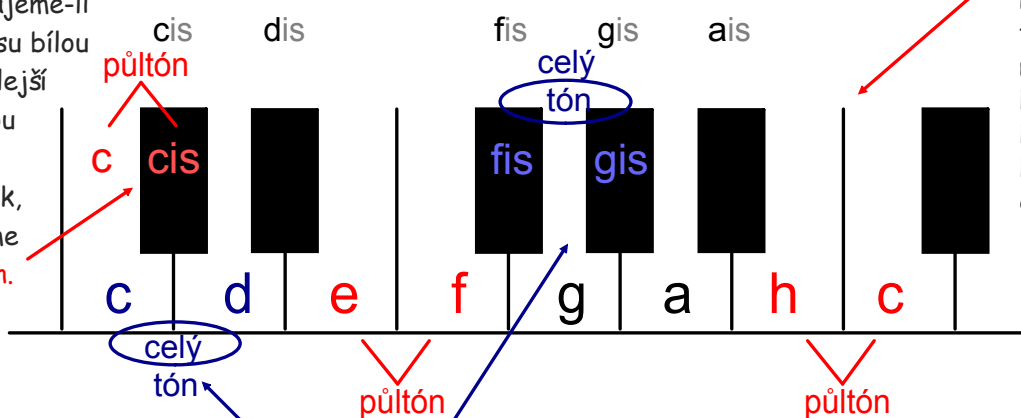
Z celých tónů a dvou půltónů se skládá stupnice.

Jména not na černých klávesách mají koncovky - **is** nebo - **es**.
Noty s takovými koncovkami zapisujeme s **posuvkou** před notou.

des es ges as hes
(bé)

Zahrajeme-li klávesu bílou a vedlejší černou nebo naopak, slyšíme **půltón**.

Půltóny na klaviatuře také najdeme mezi dvěma bílými klávesami, kde nad nimi klávesa černá chybí.

Vzdálenost mezi dvěma bílými klávesami, kde nad nimi černá klávesa je nebo mezi sousedícími černými je **celý tón**.

Půltón slyšíme na začátku písničky **Kudy, kudy, kudy k vám**.

Ku - dy, ku - dy, ku - dy k vám, cho - dí -- vá - - vat mám, mám, mám,
Když se tó - ny mi - lu - jí, ve - dle se -- be se - da - jí,

ku - dy, ku - dy, ku - dy k vám, cho - dí -- vá - - vat mám?
pak se k so - bě. pří - tu - - lí, půl - tó -- nem se stá - va - - jí.

... procvič si zápis půltónů

Označ svorkou dvojice tónů, které tvoří půltón (dvojice kontroluj na klaviatuře):

The diagram shows a musical staff with six measures. The first measure contains two whole notes: C4 and D4. The second measure contains two whole notes: E4 and F4. The third measure contains two whole notes: G4 and A4. The fourth measure contains two whole notes: B4 and C5. The fifth measure contains two whole notes: D5 and E5. The sixth measure contains two whole notes: F5 and G5. Below the staff is a piano keyboard diagram with keys labeled c, d, e, f, g, a, h, c. Above the keyboard, pairs of keys are grouped by vertical lines and labeled with German names in blue: (des es) for c-d, (ges as) for f-g, (hes (bé) des) for a-b, and (des) for c-d. The keys c, d, e, f, g, a, h, c are labeled below the keyboard. Red checkmarks are placed under the pairs (c, d) and (a, b).

Zakroužkuj dvojice tónů (kláves), které tvoří půltóny a dopiš jejich jména do kláves:

The diagram shows a piano keyboard with keys labeled c, cis, d, e, f, fis, g, a, gis, a, h, c. The keys c, cis, d, e, f, fis, g, a, gis, a, h, c are labeled below the keyboard. The key c is circled in blue. The pair (c, cis) is circled in blue. Below the keyboard, pairs of keys are listed: c - cis, d - e, f - fis, d - dis, a - h, h - c, fis - g, e - f, cis - dis, g - a, gis - a, c - d.

Dopiš křížek nebo odrážku k notě tak, aby mezi tóny vznikl půltón:
(budeš dopisovat posuvky ve všech taktech?)

The diagram shows a musical staff with six measures. The first measure contains two whole notes: C4 and D4. The second measure contains two whole notes: E4 and F4. The third measure contains two whole notes: G4 and A4. The fourth measure contains two whole notes: B4 and C5. The fifth measure contains two whole notes: D5 and E5. The sixth measure contains two whole notes: F5 and G5. A blue triangle is drawn above the staff, pointing to the space between the notes in the fourth measure. A blue zigzag line is drawn below the staff, pointing to the space between the notes in the second measure.

Zkontroluj dvojice tónů na klaviatuře nebo je zahraj na svém nástroji:

Co jsme se učili o posuvkách a stupnicích v prvním ročníku ?

Posuvky jsou znaménka, která zvyšují nebo snižují noty o půl tónu.
Zapisujeme je buď před notu nebo do předznamenání.

křížek

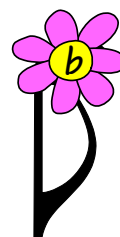
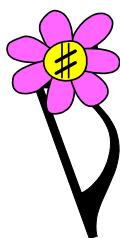
béčko

odrážka

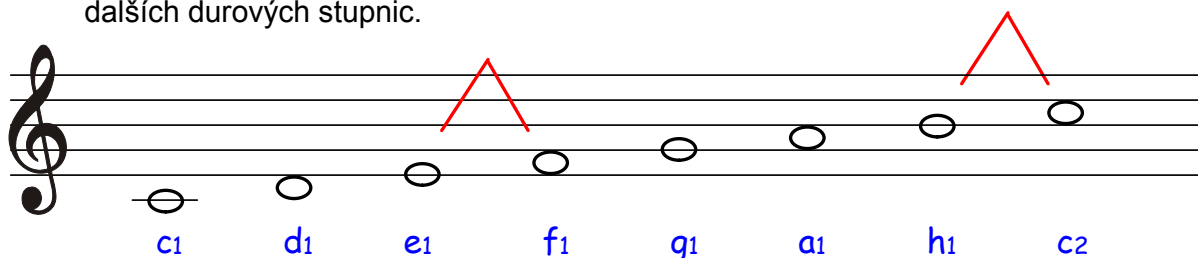

- **křížek** je posuvka, která **zvyšuje** tón o půl tónu **nahoru** a připojí k názvu noty koncovku - **is**.
- **béčko** je posuvka, která **snižuje** tón o půl tónu **dolů** a připojí k názvu noty koncovku - **es**.
- **odrážka** je posuvka, která **ruší** platnost křížku nebo bé a notu uvede **zpět** ke svému **původnímu názvu**.

Stupnice je řada osmi tónů, uspořádaných stupňovitě za sebou podle určitých pravidel. Má osm tónů, začíná a končí stejně pojmenovaným tónem. Půltóny v **durové stupnici** najdeme mezi **3. a 4.** a také mezi **7. a 8.** tónem.

Za základní stupnici považujeme stupnici **C dur**, ze které vycházíme při tvorbě dalších durových stupnic.

Stupnice C dur nemá předznamenání žádné. Další stupnice už budou s předznamenáním.

Vzpomeneme si na stupnice **G dur**, **D dur** nebo **F dur**,
které jsme poznali v 1. ročníku.

Předznamenaní

Předznamenaní je skupina posuvek zapsaná v notové osnově za houslovým klíčem.

Posuvky z předznamenaní platí pro celou skladbu a zapisujeme je na každou notovou osnovu zvlášť. Předznamenaní obsahuje maximálně

7 křížků nebo **7 béček** (nelze je mezi sebou kombinovat).

Pořadí posuvek je dané a je nutné si je **zapamatovat!**

fis, cis, dis, ais, eis, his.

b bé, es, as, des, ges, ces, fes.

V prvním pololetí budeme potřebovat jen první čtyři křížky. Naučíme se používat je ve stupnicích i v tóninách. Zapamatujeme si jejich správný zápis v notové osnově.

! Nauč se je zapsat z paměti ! - křížek **fis** zapíšeme na pátou linku, tam, kam zapisujeme notu **f2**.

- křížek **cis** zapíšeme do třetí mezery, tam, kam zapisujeme notu **c2**.

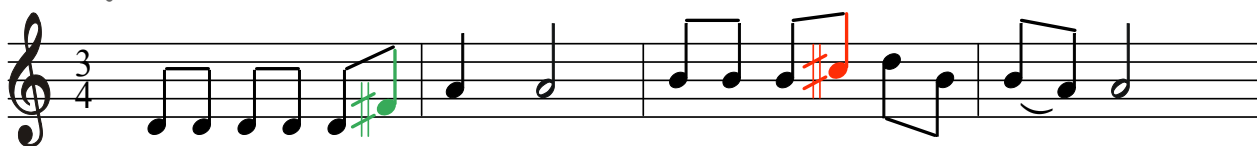
- křížek **dis** zapíšeme nad notovou osnovu, tam, kam zapisujeme notu **d2**.

- křížek **ais** zapíšeme na čtvrtou linku, tam, kam zapisujeme notu **a2**.

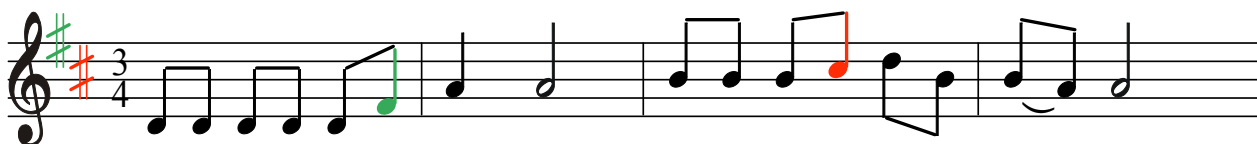

Abychom nemuseli v písničce dopisovat posuvky k notám, zapisujeme je do předznamenaní, hned za houslový klíč. Je to jednodušší a přehlednější při hraní z not.

Porovnej:

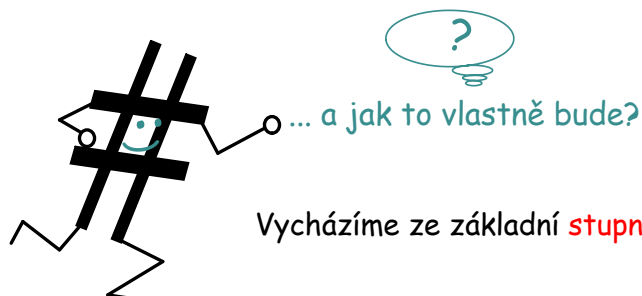
Na tom bo - ši - lec - kým most - ku, hrá - ly tam dvě pan - ny v kost - ku, ...

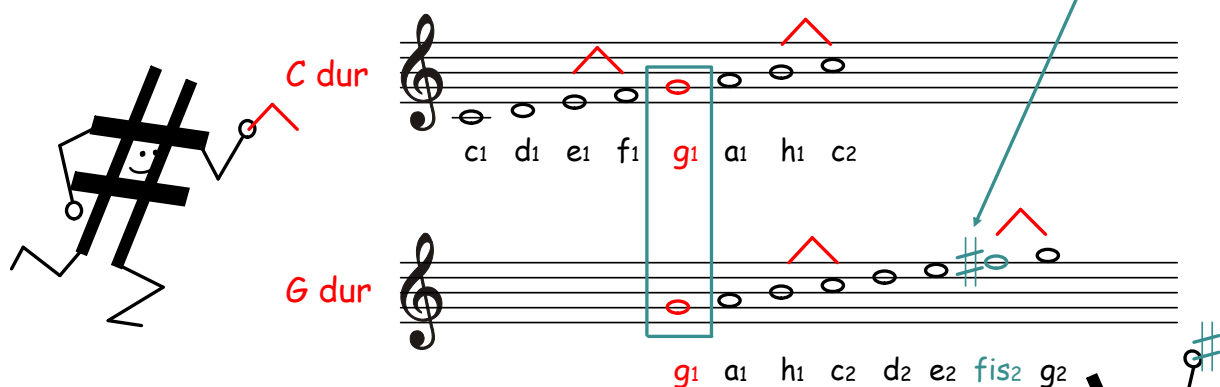
Na tom bo - ši - lec - kým most - ku, hrá - ly tam dvě pan - ny v kost - ku, ...
d d d d d fis a a h h h cis d h h a a ...

Durové stupnice s předznamenáním do čtyř křížků

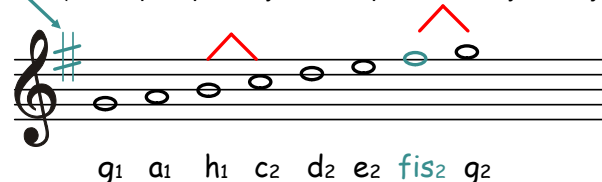
V prvním pololetí se naučíme zapisovat durové stupnice s předznamenáním do čtyř křížků.

Ve **stupnici C dur**, která nemá žádné předznamenání, vyhledáme pátý tón - „g“. Od tohoto tónu sestavíme novou řadu tónů od „g“ po „g“. Vznikne nová řada 8 tónů, ve které zvýšíme křížkem 7. tón proto, aby zněla melodicky správně. Novou řadu přejmenujeme na **stupnici G dur** a přiřadíme jí **půltóny**.

Posuvku # přepíšeme **za houslový klíč** do **předznamenání ...**
(křížek platí pro celý řádek a pro dané noty téhož jména ve všech oktávách).

... a zapamatujeme si,
že stupnice G dur má jeden křížek
fis.

Dále postupujeme stejně:

Ve **stupnici G dur** vyhledáme pátý tón („d“), sestavíme řadu 8 tónů d, e, fis, g, a, h, c, d, zvýšíme 7. tón „c“ na „cis“ a do předznamenání zapíšeme křížky dva - fis a cis.

Zapamatujeme si, že nová stupnice se jmenuje **D dur**, má v předznamenání **dva křížky fis a cis**.

Ze **stupnice D dur** vznikne stejným postupem **A dur** se **3# (fis, cis, gis)** a z **A dur**

stupnice **E dur** s předznamenáním **4# (fis, cis, gis, dis)**.

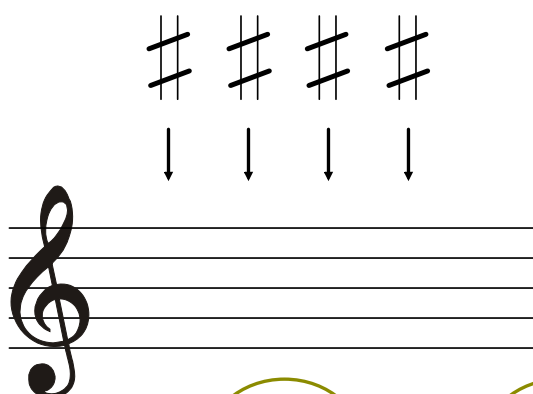

... procvič si zápis předznamení

Do prázdných políček napiš, jak jdou za sebou křížky v předznamení:

				ais		
--	--	--	--	-----	--	--

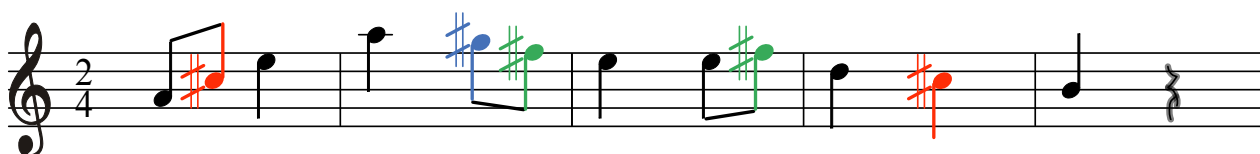
Do notové osnovy zapiš z paměti první čtyři křížky z předznamení:

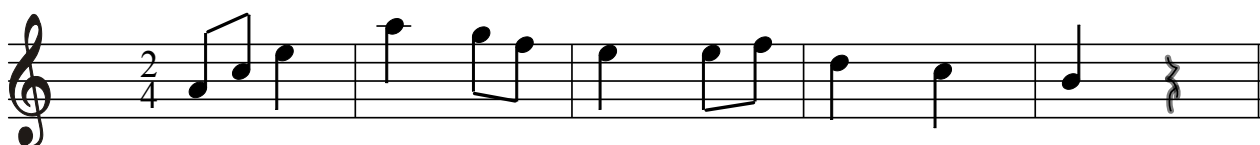
Do prázdných koleček napiš jejich jména.

--	--	--	--

Pod každou notu v písničce napiš její jméno, ve druhém řádku přepiš správně posuvky do předznamení a znovu noty pojmenuj.

.....

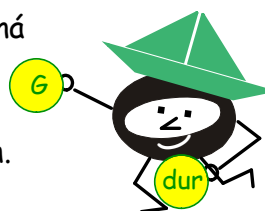

.....

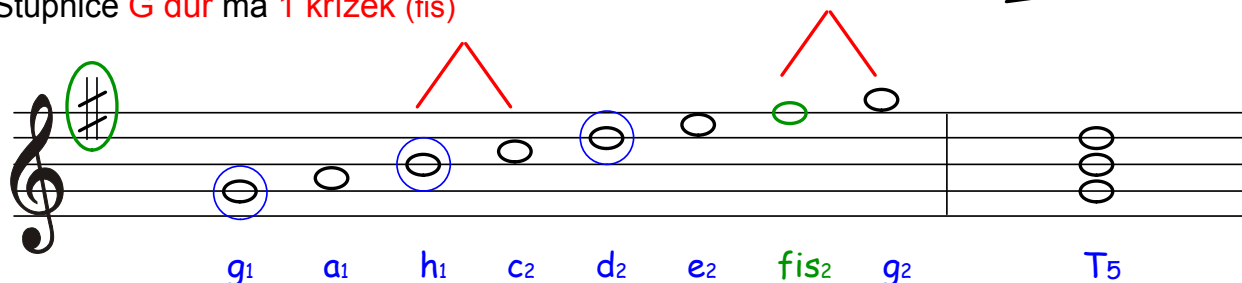
Vo-děn-ka stu -- de--ná ja -- ko led, ja - ko led, ...

Stupnice a tónina G dur

Stupnice je řada tónů, tónina je melodie, vytvořená z tónů stupnice. Kdybychom seřadili tóny z melodie do řady od nejnižšího po nejvyšší a naopak, vznikla by zase stupnice. O skladbách říkáme, že jsou napsány v tóninách, ne ve stupnicích.

Stupnice G dur má 1 křížek (fis)

- Úplný zápis stupnice obsahuje:
- 1) zápis předznamenání za houslovým klíčem
 - 2) zápis 8 not podle jména stupnice
 - 3) označení půltónů
 - 4) zápis akordu za stupnicí s označením T₅
 - 5) jména not

Melodie (písnička) v tónině G dur

Tóninu určíme podle předznamenání, název tóniny napoví i jméno posledního tónu v písničce.

U Rou-dni - ce je vo - da ši - - ro - - ká,

Ne - po-znáš mě má mi - lá do ro - - ka.

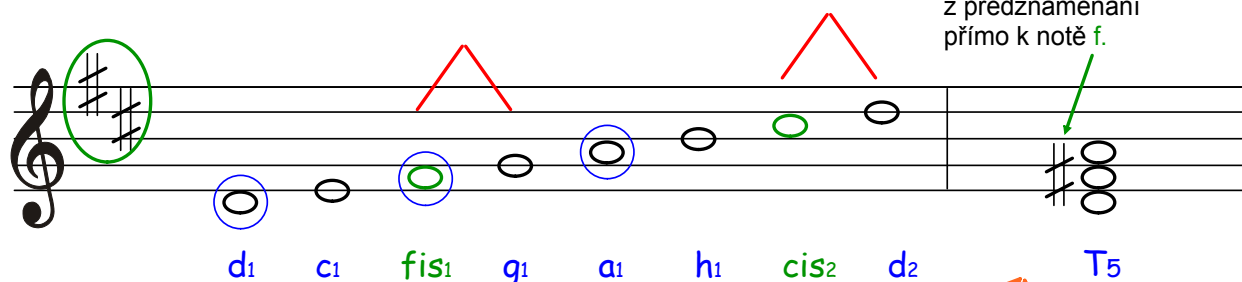
Bí - lý ka - bát bu - du no - sít šav - li z o - ce - - le,

bu - du se mít na tom svě - tě ve - se - - le.

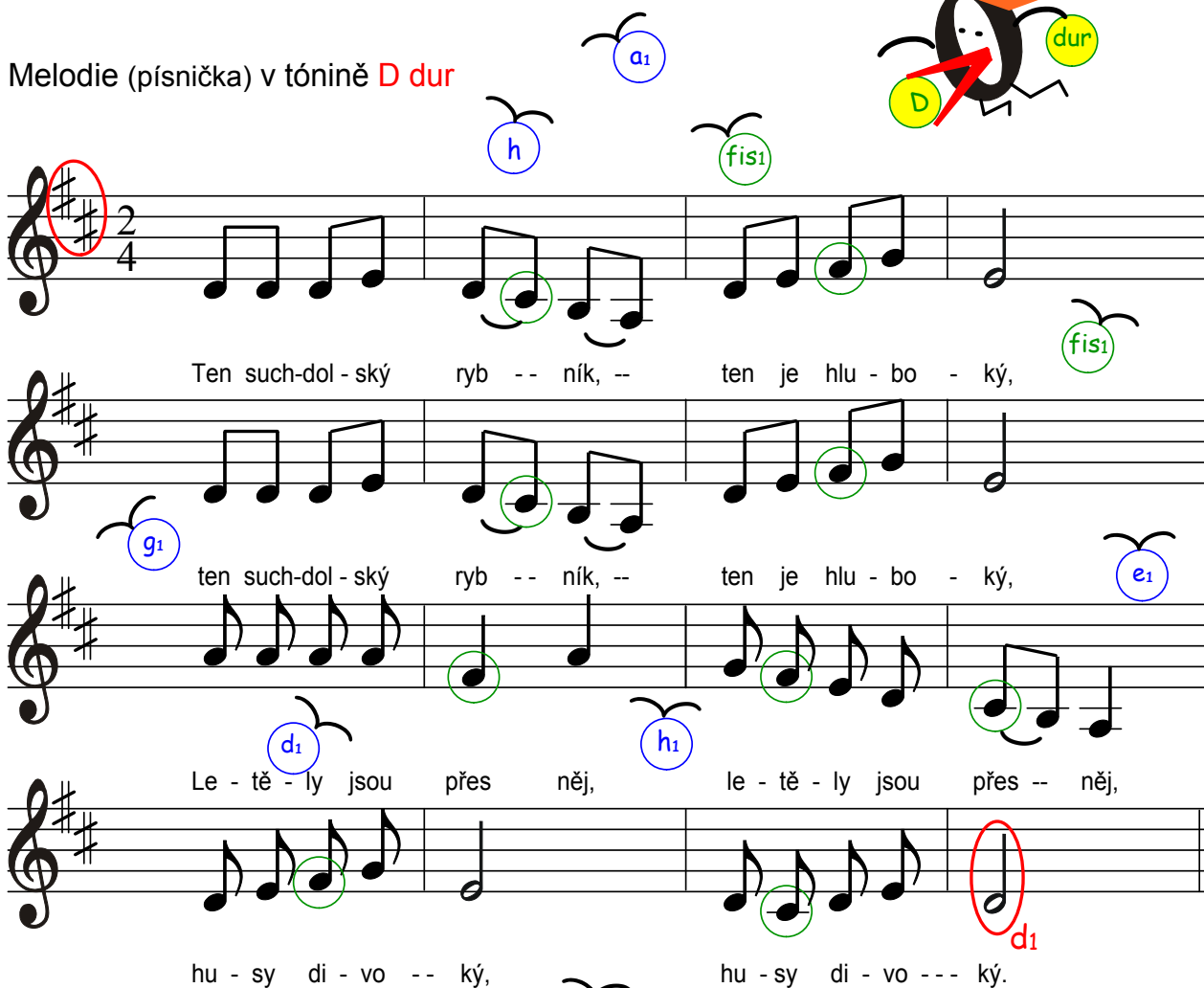
Stupnice a tónina D dur

Stupnice D dur má 2 křížky (fis, cis)

Do akordu
zapišeme křížek
z předznamenání
přímo k notě f.

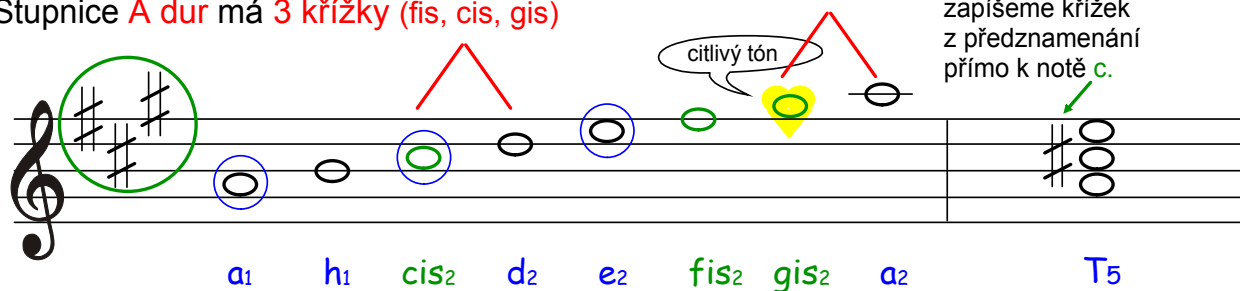

Melodie (písnička) v tónině D dur

Stupnice a tónina A dur, citlivý tón

Stupnice A dur má 3 křížky (fis, cis, gis)

Co je citlivý tón?

Zapamatuj si, že ... :

... citlivý tón je 7. tón v durové stupnici, na kterém cítíme napětí.

Chce pokračovat půltónovým krokem vzhůru k osmému tónu stupnice.

Melodie (písnička) v tónině A dur

Spa - dla mi ša - blič - ka z vra - né - ho ko - níč - ka,

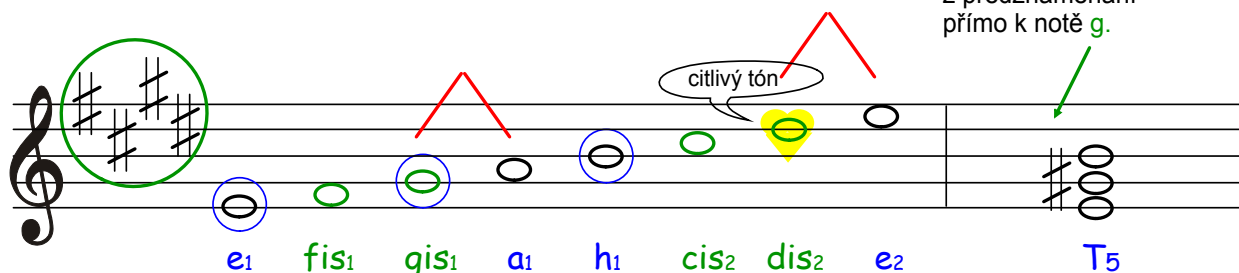
pojd' mi ju mi - lá po - - dat, já mu - sím

ma - ší - ro - - vat.

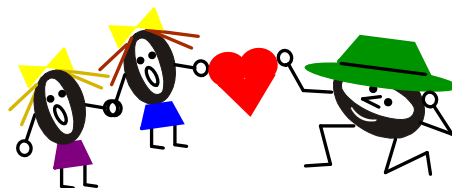
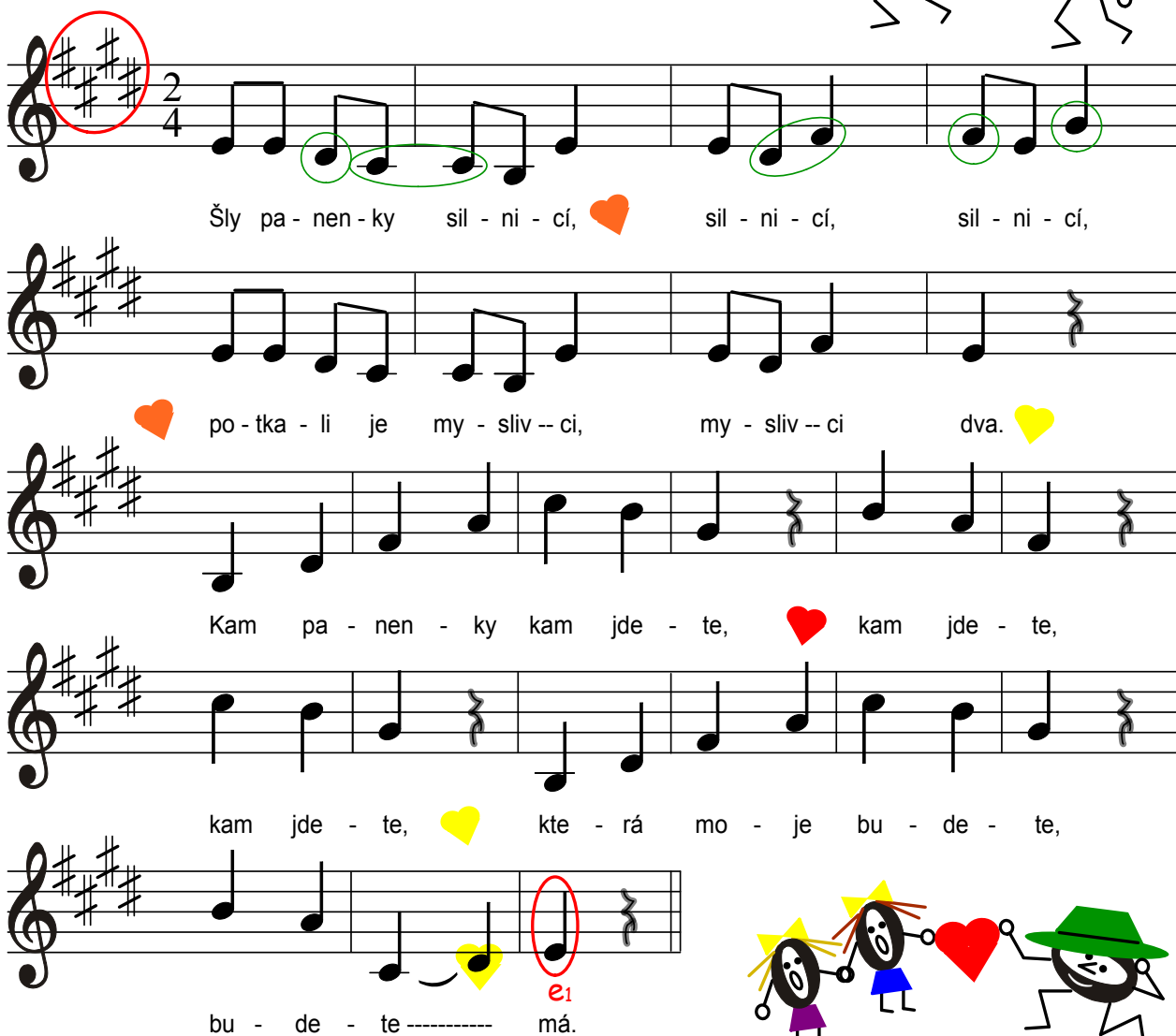
Stupnice a tónina E dur

Stupnice E dur má 4 křížky (fis, cis, gis, dis)

Do akordu
zapišeme křížek
z předznamenání
přímo k notě g.

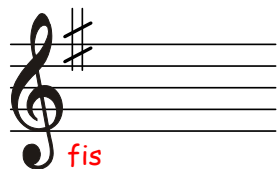
Melodie (písnička) v tónině E dur

Zápis předznamení stupnic do čtyř křížků a zápis akordů v přehledu

- připomeňme si názvy stupnic a jejich předznamení:

stupnice **G dur**

fis

stupnice **D dur**

fis, cis

stupnice **A dur**

fis, cis, gis

stupnice **E dur**

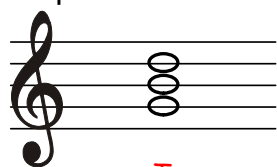
fis, cis, gis, dis

Zápis předznamení si musíme pamatovat zpaměti!

První křížek **fis** píšeme **na pátou linku**, druhý křížek **cis** zapíšeme do **třetí mezery**, třetí křížek **gis** **nad pátou linku (nad notovou osnovu)** a čtvrtý křížek **dis** napíšeme **na čtvrtou linku**. Pořadí křížků je dané, nelze je libovolně přehazovat.

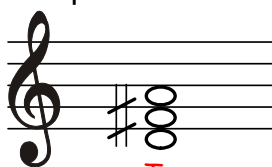
- zápis akordů:

stupnice **G dur**

T₅

stupnice **D dur**

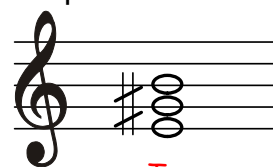
T₅

stupnice **A dur**

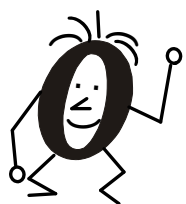
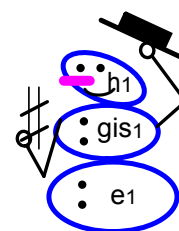
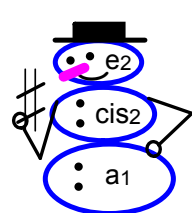
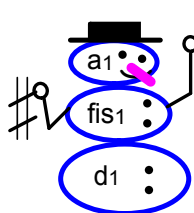
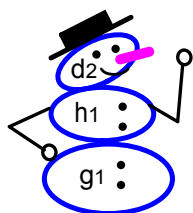
T₅

stupnice **E dur**

T₅

U akordů zapisujeme posuvky z předznamení přímo k notě.

... a ještě pomůcka k zapamatování si pořadí stupnic podle přibývajících předznamení:

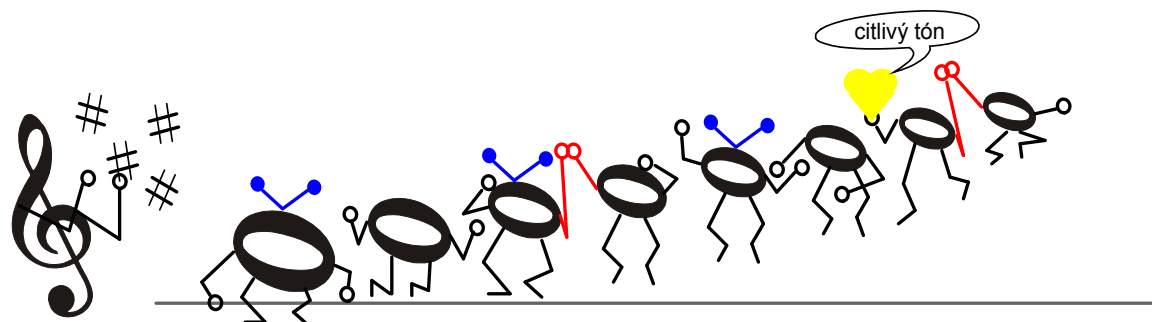
0#	1#	2#	3#	4#
C dur	G dur	D dur	A dur	E dur
	gorila	dojedla	ananas	„e“

Jak si zapamatujeme pořadí stupnic s předznamenáním do 4 křížků

Pomůže nám říkadlo nebo písnička?

0 #	1 #	2 #	3 #	4 #
C dur	G dur	D dur	A dur	E dur
	gorila	dojedla	ananas	Emil

Upraveno podle nápěvu písničky E. Hradeckého
To je on, malý slon

2/4

V G dur, D dur, A dur, E dur ja - ké kříž - ky při - řa - díš,

fis, cis, gis ta - ky dis, při - dej, u - ber, u - vi - díš.

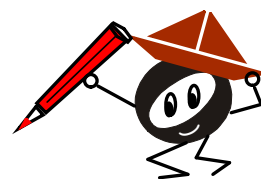
Stup - ni - ci si se - sta - víš, půl - tó - ny jí při - dě - líš,

prv - ní, tře - tí, pá - tý pak do a - kor - du po - sklá - dáš.

... procvič si zápis stupnice G dur

Stupnice **G dur** má v předznamenání:

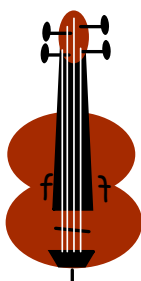
- a) oprav správně předznamenání za houslovým klíčem,
- b) doplň chybějící tóny stupnice,
- c) za stupnici dopiš akord,

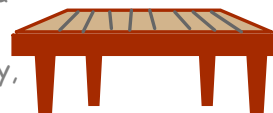
?

g1 T5

- d) označ půltóny svorkou,
- e) pod každou notu napiš její jméno.

Muzikanti to sú chlapci, dostanú sa do nebe,
mezi svaté, chocholaté, co dělajú he, he, he.
Nejprv půjde huslista
a za ním cimbalista,
naposledy na půl kozy,
ponese sa basista.

Zakroužkuj modře noty,
pro které platí předznamenání,
pod každou notu v písničce A vy páni muzikanti napiš její jméno.

..... 7:

..... 7

..... 7

... procvič si zápis stupnice D dur

Stupnice D dur má v předznamenání křížky a :

- a) dopiš správné předznamenání za houslový klíč,
- b) napiš v celých notách stupnici D dur,
- c) označ půltóny svorkou,

d) dopiš jména tónů z akordu,

e) v akordu
doplň křížek z předznamenání,

f) pod každou notu stupnice napiš její jméno.

T₅

Zakroužkuj modře noty, pro které platí předznamenání,
pod každou notu v písničce Dybych byla vtáčkem napiš její jméno.

Dybych byla vtáčkem,
tým malým sokolem.
Zatočila bych se,
zatočila bych se,
nad milého dvorem.

... procvič si zápis stupnice A dur

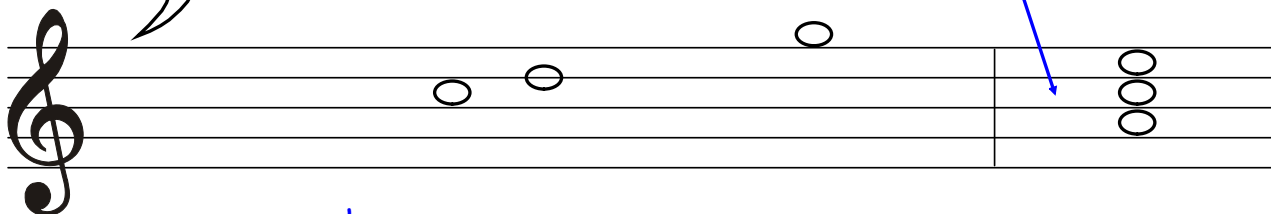
Stupnice **A dur** má v předznamenání křížky.

- a) napiš správné předznamenání za houslový klíč,
- b) doplň chybějící tóny ve stupnici, zakroužkuj tóny, pro které platí předznamenání,
- c) označ půltóny svorkou,

d) v A dur tvoří akord tóny

.....,, :

e) v akordu
doplň křížky z předznamenání,

Dopiš křížek,
který chybí
v předznamenání
písničky.

h₁

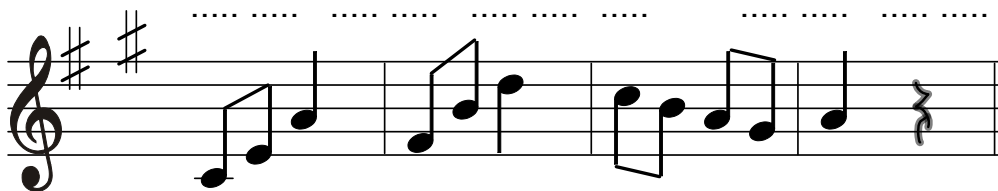
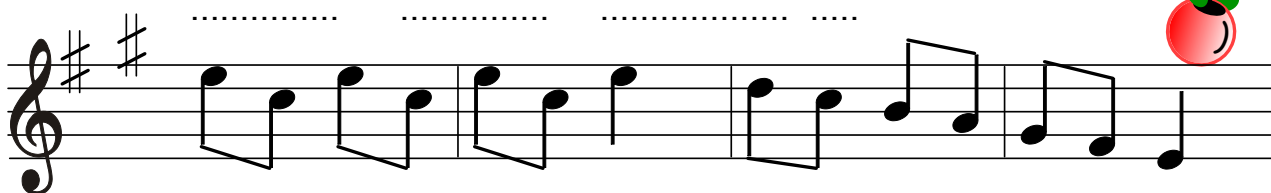
f) pod každou notu stupnice napiš její jméno.

Zakroužkuj modře noty, pro které platí předznamenání,
pod každou notu v písničce Pod dubem, za dubem napiš její jméno.

T₅

Pod dubem, za dubem,
měla jedna, dvě,
červená jablíčka,
jedno dala mně.

Nechtěla je obě dát,
začala se vymlouvat;
že nemá, že nedá,
že je o ně zle!

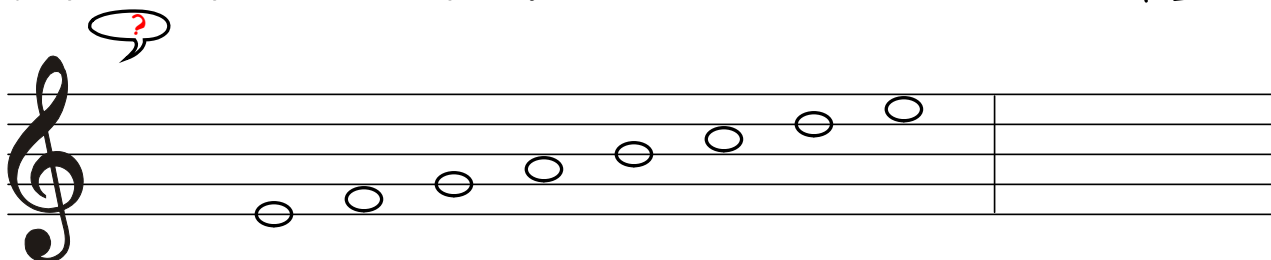
... procvič si zápis stupnice E dur

Stupnice má v předznamenání 4 křížky: **fis**,,,

- a) dopiš správné předznamenání za houslový klíč, b) za stupnicí napiš akord,
c) označ půltóny svorkou, d) pod každou notu napiš její jméno,
e) zakroužkuj modře noty, pro které platí předznamenání

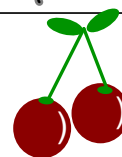
f) doplň, že: stupnice E dur má 2 půltóny: **gis** - a -,

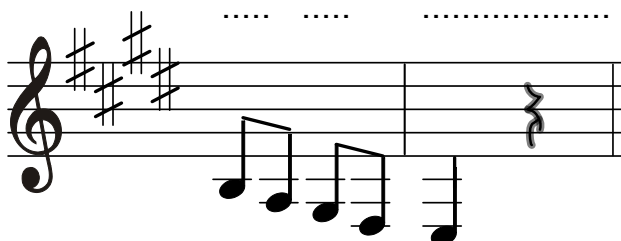
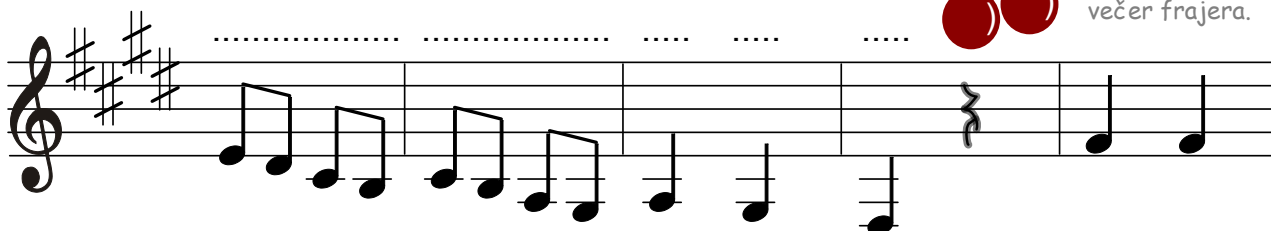
dis2

T5

g) akord se skládá z tónů: , , **h1**

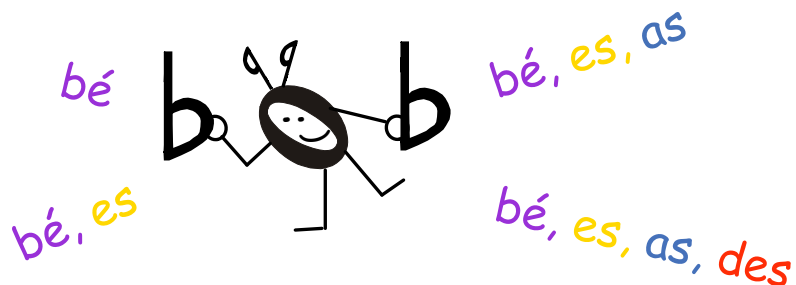
Čerešničky,
čerešničky,
čerešně,
vy ste sa mi
rozsypaly
na cestě.
Kdo vás najde,
ten vás posbírá,
já sem měla včera
večer frajera.

Zakroužkuj modře noty, pro které platí předznamenání, napiš v označených taktech písničky Čerešničky, čerešně pod každou notu její jméno. Jak se jmenuje poslední nota písničky? →

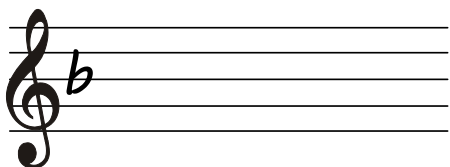
... a ještě stupnice s předznamenáním do čtyř béček

Tak, jako jsme se seznámili se stupnicemi s křížky, postupně se naučíme znát i stupnice s béčky. Pro I. pololetí postačí umět jen jejich názvy a správné předznamenání.

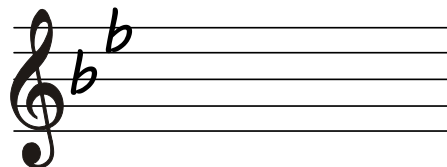

Zapamatuj si, že : ...

stupnice F dur má 1 *b*
bé

stupnice B dur má 2 *b*
bé, es

stupnice Es dur má 3 *b*
bé, es, as

stupnice As dur má 4 *b*
bé, es, as, des

... a také pomůcka na zapamatování si pořadí stupnic podle přibývajících předznamenání:

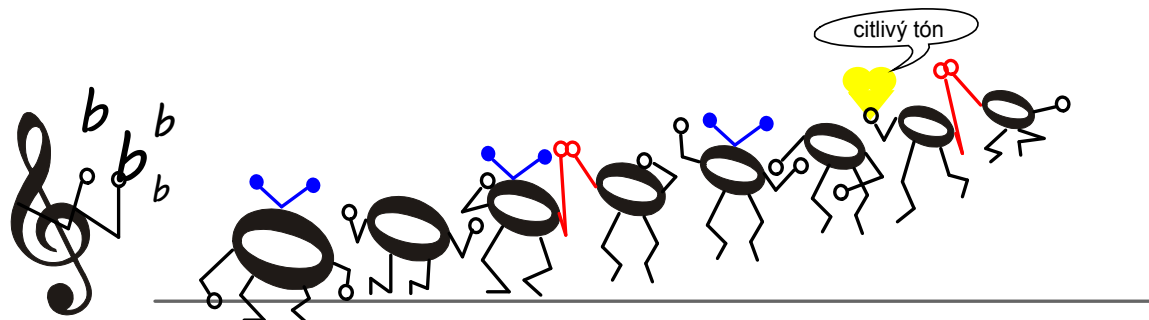
0 <i>b</i>	1 <i>b</i>	2 <i>b</i>	3 <i>b</i>	4 <i>b</i>
C dur	F dur	B dur	Es dur	As dur
	Franta	bouchnul	Esmeraldu	asi

Jak si zapamatujeme pořadí stupnic s předznamenáním do 4 bémol

Pomůže nám říkadlo nebo písnička?

0b	1b	2b	3b	4b
C dur	F dur	B dur	Es dur	As dur
	Franta	bouchnul	Esmeraldu	Asi

Upraveno podle nápěvu písničky E. Hradeckého
To je on, malý slon

2/4

K F dur, B dur, Es dur, As dur kte - rá béc - ka při - řa - díš,

bé, es, as ta - ky des, po - zor, ať - se ne - sple - teš.

Stup - ni - ci si se - sta - víš, půl - tó - ny jí při - dě - líš,

prv - ní, tře - tí, pá - tý pak do a - kor - du po - sklá - dáš.

Co je interval ?

Interval je výškový rozdíl dvou tónů, vzdálenost od jednoho tónu ke druhému.

1.	2.	3.	4.	5.
Mezi 1. a 2. tónem je vzestupná vzdálenost tří tónů.	Mezi 2. a 3. tónem je sestupná vzdálenost čtyř tónů.	Mezi 3. a 4. tónem je vzestupná vzdálenost pěti tónů.	Mezi 4. a 5. tónem je sestupná vzdálenost dvou tónů.	

Hudba rozeznává tyto základní intervaly, zapisujeme je čísly:

Prima, sekunda, tercie, kvarta, kvinta, sexta, septima a oktáva.

Rozřadíme je na: **čisté** (prima, kvarta, kvinta, oktáva)

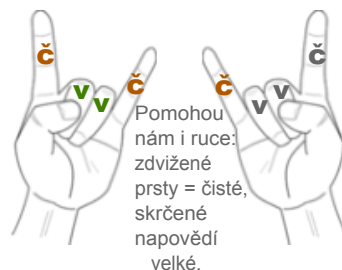
a **velké** (sekunda, tercie, sexta a septima).

V I. pololetí se seznámíme s intervaly od primy po kvintu. Naučíme se intervaly hledat nebo zpívat v písničkách a intonovat je pomocí zvláštní hudební řeči, zvané **solmizace**, ukazovat podle domluvených znaků, kterým se říká **fonogestika**.

(nezapomeň že, interval vznikne mezi dvěma jakýmkoliv tóny).

Zapamatuj si, že ... :

- **velké** intervaly syčí: **sssekunda**, **tercccie**, také **sssexta** a **ssseptima** !
- **čisté** intervaly nesyčí: prima, kvarta, kvinta a oktáva

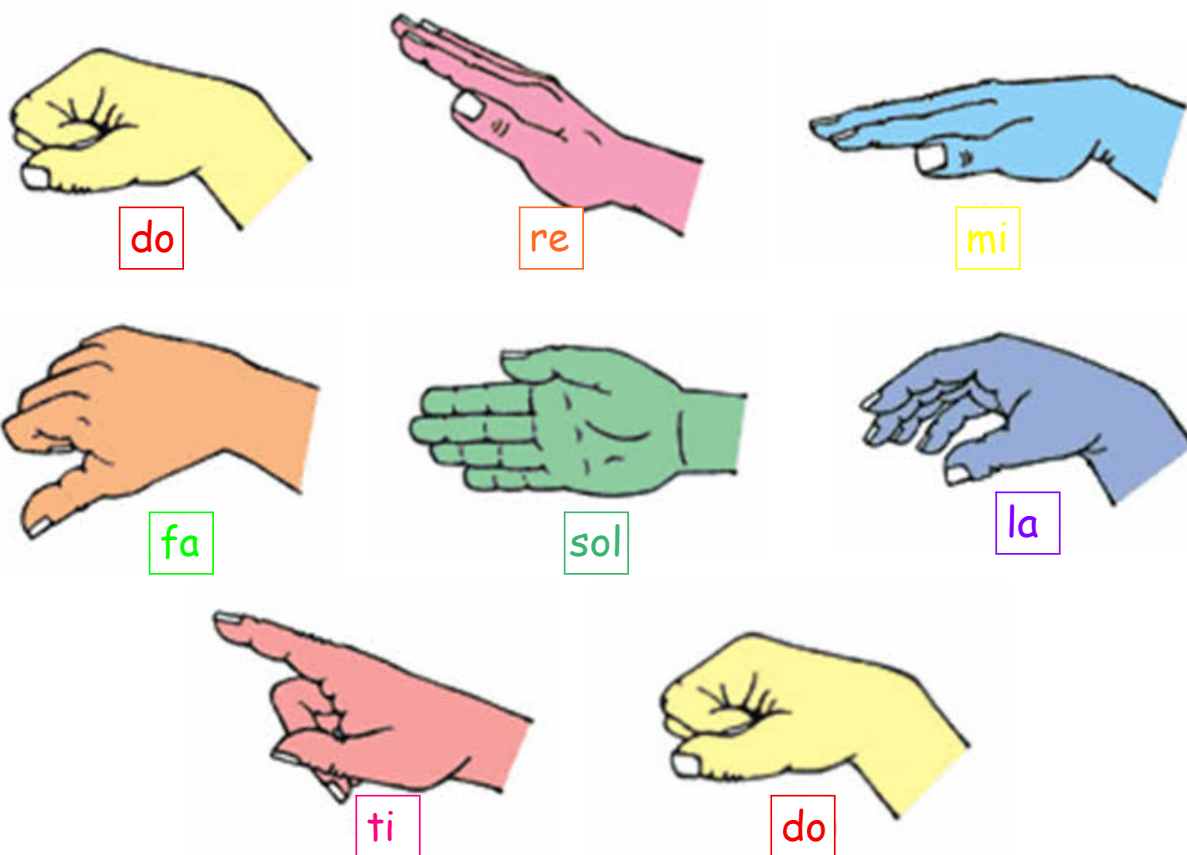

Solmizace a fonogestika

Solmizační slabiky přejmenují tóny jakékoliv stupnice na:

do - re - mi - fa - so - la - ti - do.

Prostřednictvím **fonogestiky** vyjádříme různé výšky tónů v melodii.

Jednotlivé stupně znázorníme tvarem a polohou ruky a zároveň si výšku tónu snadno představíme. Pokusíme si je postupně zapamatovat. Každý tón bude mít dvě jména.

Do - re - mi

do

re

mi

fa

sol

la

ti

do

Richard Rodgers: The Sound of Music

2
4

Do je ja - - - ko no - ta cé,

re a dé si ro - zu - mí. -----

Mi se é - čku po - do - bá,

fa i ef - ko stej-ně zní. -----

Sol je gé a zpí-vej dál, -----

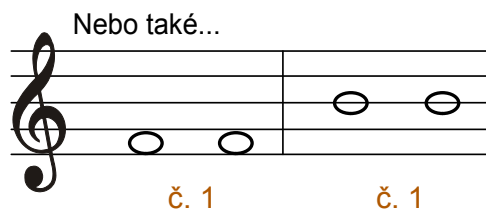
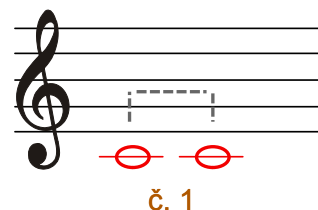
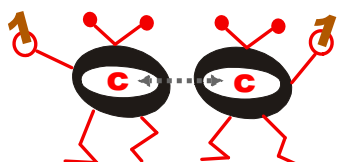
la na - la - díš ja - ko á, -----

ti je vy - so - ké jak há, cé si

zno - - - vu za - - - zpí - - - váš!

Interval čistá prima

Interval čistou primu tvoří dva tóny stejné výšky. Ve stupnici C dur je to vzdálenost od prvního (základního) tónu k prvnímu.

Interval čistá prima patří do skupiny základních intervalů s názvem „čisté“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **č. 1** a interval vyslovíme v plném znění - **čistá prima**.

č. 1 č. 1

Ten chlu - mec - ký zá - - - - mek je za le - - - - sem,
Pri - ma jsou dvě no - - - - ty ve - dle se - - - - be,

ten chlu - mec - ký zá - - - - mek je za le - - sem, vza - li mě na
na lin - - ce, v me - - ze - - - - ře po - dí - vej - te, ni - kam ne - od -

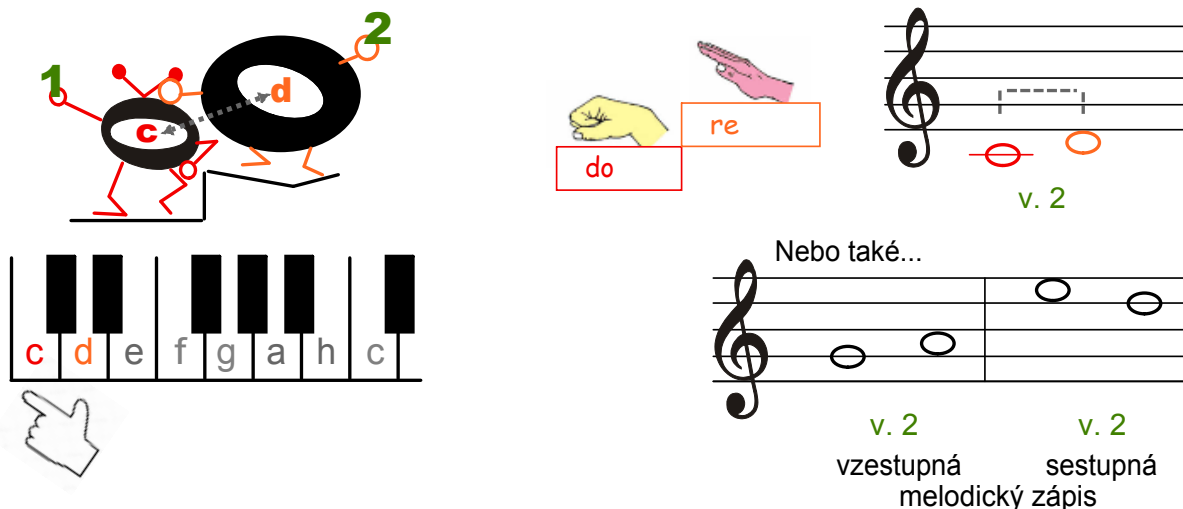
voj - - - nu ne - vě - děl jsem, vza - li mě na voj - - - - nu
chá - - - zí, ne - po - hnou se, to je pře - ce nu - - - - da,

ne - vě - děl jsem..
ne - div - me se!.

Intervaly slyšíme v každé melodii. V písničce **Ten chlumecký zámek** najdeme čistou primu hned na začátku. Naučíme se písničku zazpívat.

Interval velká sekunda

Interval velkou sekundu tvoří dva sousední tóny. Ve stupnici C dur je to vzdálenost od prvního (základního) tónu **ke druhému**.

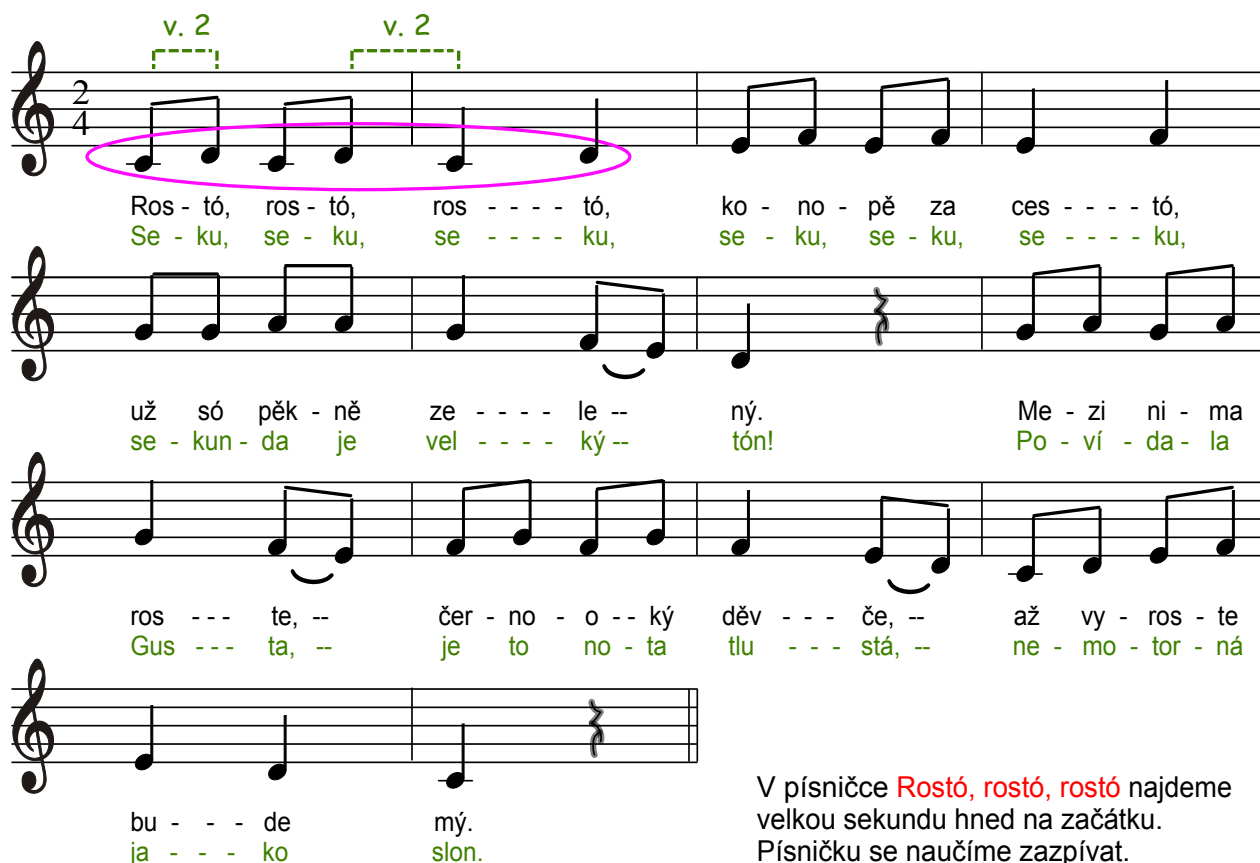

Nebo také...

v. 2 vzestupná melodický zápis

v. 2 sestupná

Interval velká sekunda patří do skupiny základních intervalů s názvem „**velké**“.
Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **v. 2**
a interval vyslovíme v plném znění - **velká sekunda**.

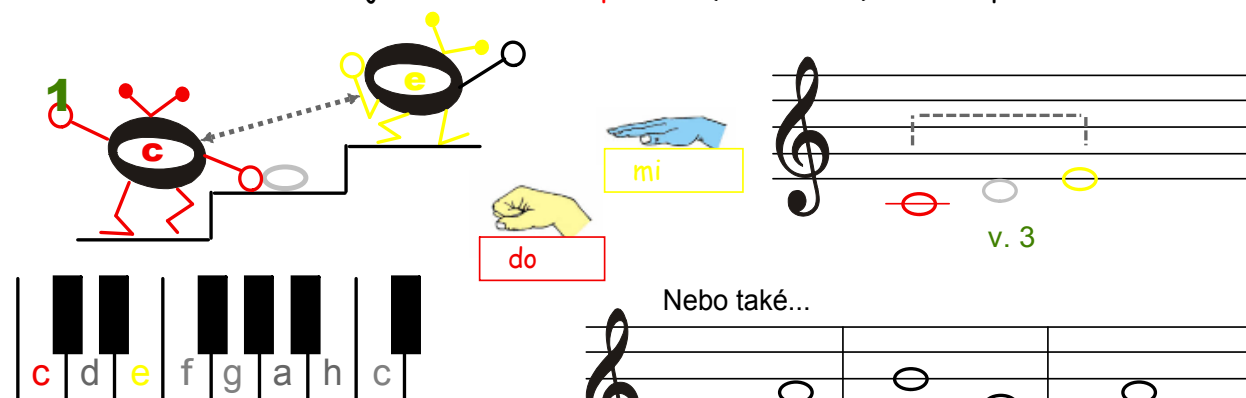
v. 2 v. 2

Ros - tó, ros - tó, ros - - - - tó, ko - no - pě za ces - - - - tó,
Se - ku, se - ku, se - - - - ku, se - ku, se - ku, se - - - - ku,
už só pěk - ně ze - - - - le -- ný. Me - zi ni - ma
se - kun - da je vel - - - - ký -- tón! Po - ví - da - la
ros - - - te, -- čer - no - o -- ký děv - - - če, -- až vy - ros - te
Gus - - - ta, -- je to no - ta tlu - - - stá, -- ne - mo - tor - ná
bu - - - de mý. ja - - - ko slon.

V písničce **Rostó, rostó, rostó** najdeme velkou sekundu hned na začátku.
Písničku se naučíme zazpívat.

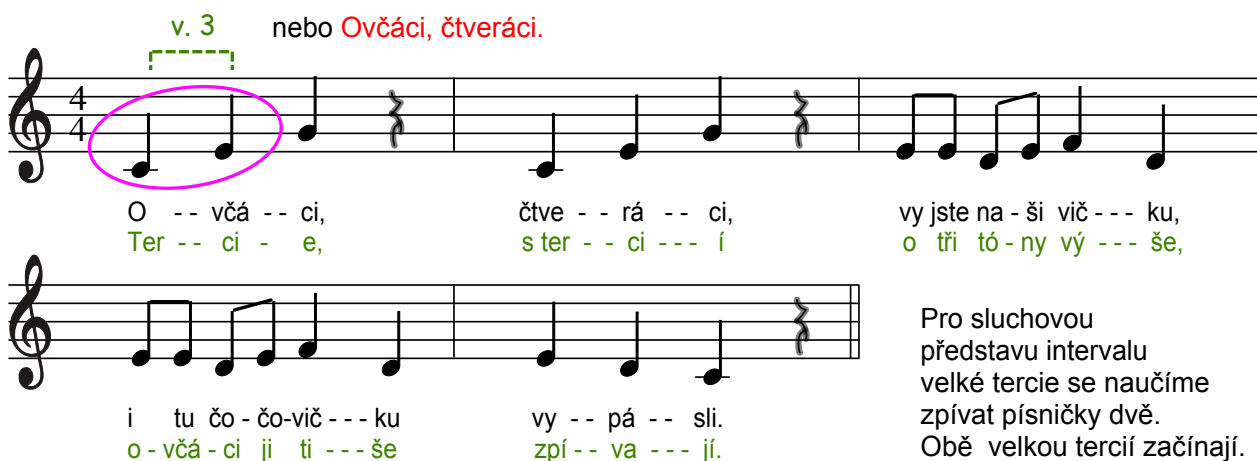
Interval velká tercie

Interval velká tercie je vzdálenost **od prvního** (základního) tónu stupnice **ke třetímu**.

Interval velká tercie patří do skupiny základních intervalů s názvem „**velké**“.

Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **v. 3** a interval vyslovíme v plném znění - **velká tercie**.

Pro sluchovou představu intervalu velké tercie se naučíme zpívat písničky dvě. Obě velkou tercií začínají.

Interval čistá kvarta

Interval čistá kvarta je vzdálenost od prvního tónu stupnice ke čtvrtému.

Interval čistá kvarta patří do skupiny základních intervalů s názvem „čisté“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **č. 4** a interval vyslovíme v plném znění - **čistá kvarta**.

Interval čistá kvarta patří do skupiny základních intervalů s názvem „čisté“. Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **č. 4** a interval vyslovíme v plném znění - **čistá kvarta**.

Nebo také...

č. 4 vzestupná melodický zápis

č. 4 sestupná melodický zápis

č. 4 harmonický zápis

Čty - ři ko - ně jdou, tám-hle za vo - dou, pro mou -- nej -- mi -- lej -- ší,
Čty - ři to - ny sem, čty - ři to - ny tam, co s ni -- mi u -- dě -- lám?

tám-hle za- vo--dou čty - ři ko - ně jdou pro mou -- mi -- lou. -----
Kvar-tu za-zpí-vám, už si vzpo-mí-nám, ha --- si -- če za - vo -- lám. -----

Lá la -- la -- la -- la -- lá, lá la -- la -- la -- la -- lá.

Tám-hle za- vo-dou čty - ři ko - ně jdou pro mou -- mi -- lou.
To vám po- ví- dám čis - tě za - zpí - vám ha --- si -- če za - vo -- lám.

Hóó - - říí!

Interval čistou kvartu slyšíme několikrát v melodii písničky **Čtyři koně jdou**. Naučíme se ji zazpívat z paměti.

Interval čistá kvinta

Interval čistá kvinta je vzdálenost od prvního tónu stupnice k pátému.

Interval čistá kvinta patří do skupiny základních intervalů s názvem „čisté“.

Abychom nemuseli celý název vypisovat, použijeme zkratku **č. 5** a interval vyslovíme v plném znění - **čistá kvinta**.

Interval čistou kvintu slyšíme několikrát v melodii písničky **Loučení, loučení**. Naučíme se ji zazpívat z paměti.

... procvič si zápis intervalů ⁽¹⁾

Doplň, že:

interval je mezi dvěma tóny.

Seřaď názvy 5 intervalů ve správném pořadí od nejmenšího po největší:

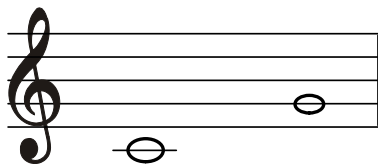
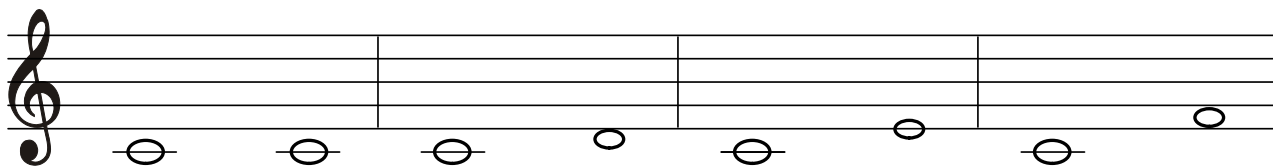
(kvarta, sekunda, prima, tercie, kvinta)

..... , , , ,

..... a) zakroužkuj čisté intervaly:

b) ostatním intervalům říkáme:

Pod jednotlivé dvojice tónů doplň názvy intervalů:

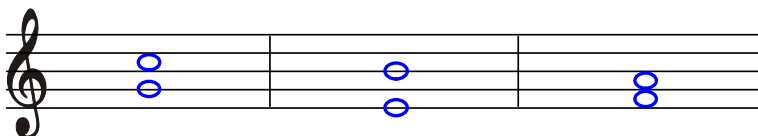
.....

.....

.....

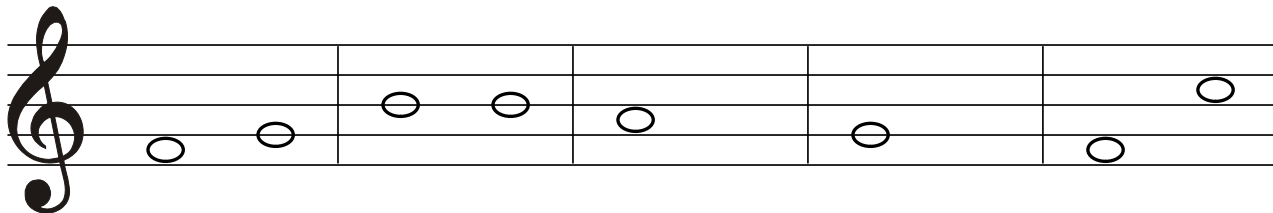
.....

Zakroužkuj správnou dvojici not, která tvoří tercii.

.....

Zapiš název intervalu nebo doplň druhou (vrchní) notu podle názvu intervalu:

č. kvarta

v. tercie

.....

.....

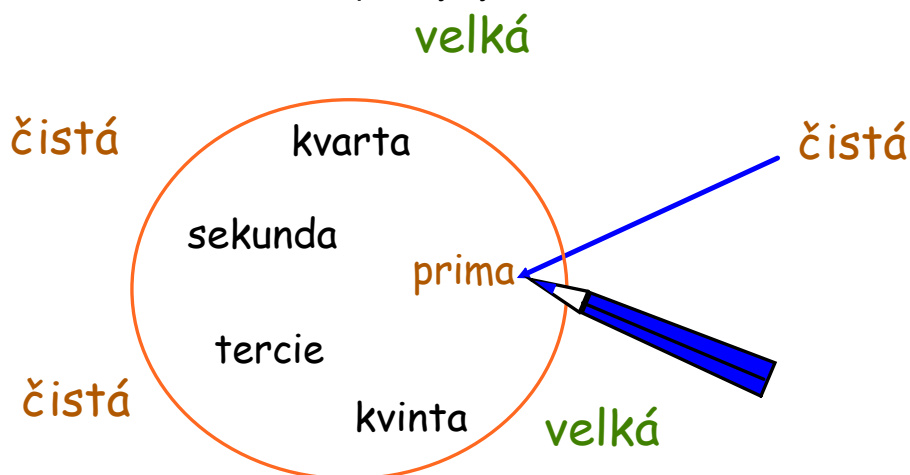
.....

.....

.....

... procvič si zápis intervalů (2)

Připoj čarou k názvu intervalu v kolečku správný výraz:

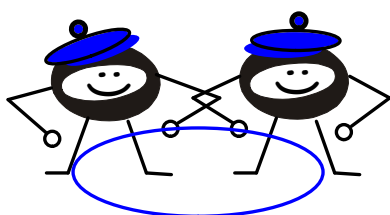
Podle názvu intervalu doplň druhou (vrchní) notu:

Popiš intervaly zkratkou (č. nebo v. a číslicí):

Doplň: **prima** - je vzdálenost od **prvního** tónu stupnice k
 sekunda - je vzdálenost od tónu stupnice ke **druhému** .
 tercie - je vzdálenost od tónu ke
 kvarta - je vzdálenost od **prvního** tónu stupnice ke
 kvinta - je od tónu k

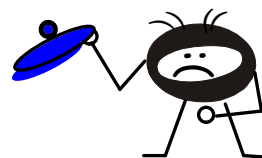
... procvič si zápis intervalů (3)

V písničce zakroužkuj všechny intervaly s názvem čistá prima.

Kolik čistých prim je v písničce?

.....

Pod každou dvojici tónů doplň, jen číslem, název intervalu:

3 2 3 2

.....

Který interval
v písničce chybí? sekunda, kvarta, kvinta, tercie nebo prima?

.....

Jaký interval je mezi poslední notou v první notové osnově a první notou ve druhé osnově ?

.....

Noty na pomocných linkách

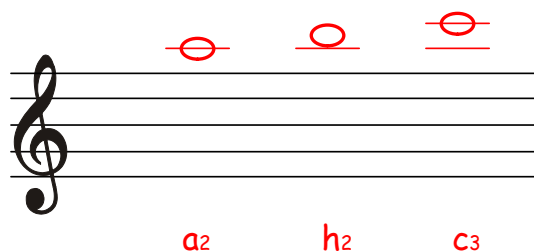
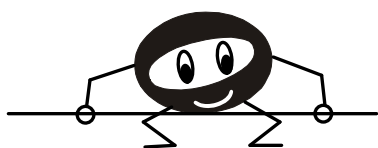
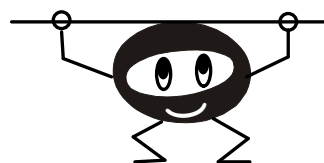
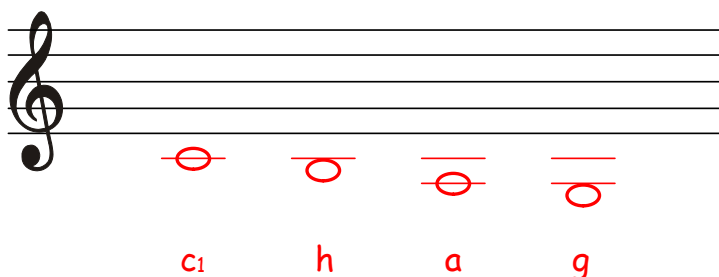
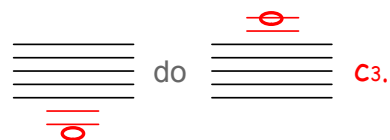
Notová osnova pojme jen některé tóny. Pro zápis dalších tónů použijeme **pomocné linky**, umístěné nad nebo pod notovou osnovou.

Zapisujeme je jako krátké linky pro každou jednotlivou notu zvlášť.

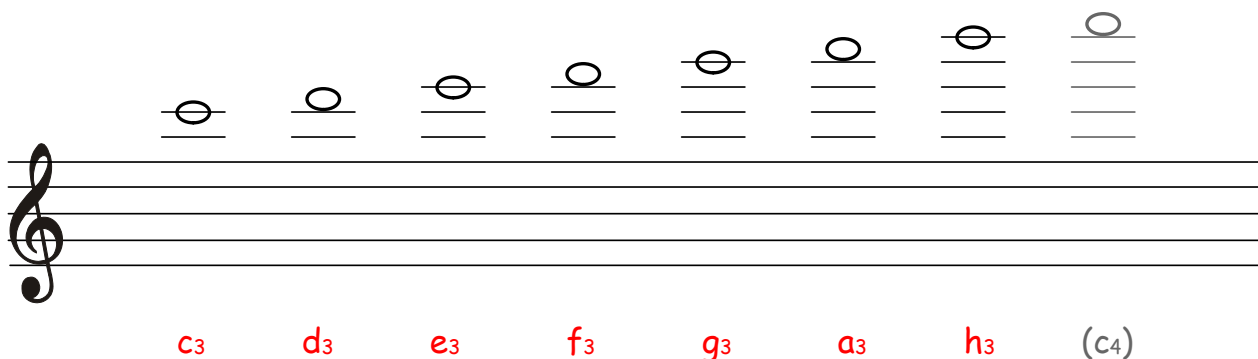
V prvním ročníku jsme se naučili zapsat noty od **malého g**

Většina not byla umístěna v notové osnově.

Ty, které se nevešly, jsme zapsali na pomocné linky.

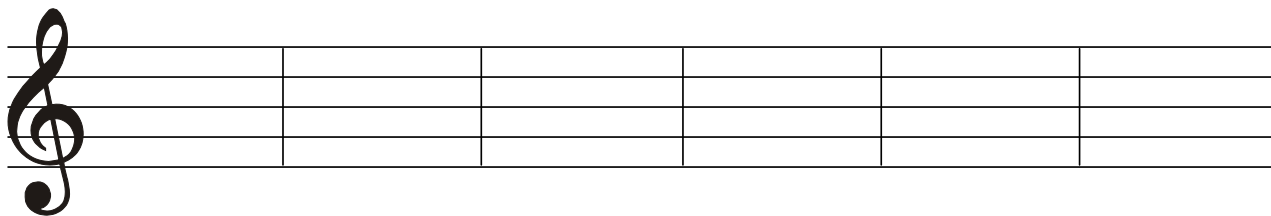

Noty z **tříčárkové oktávy** jsou na pomocných linkách všechny.

... procvič si zápis a jména not (1)

Do prázdných taktů zapiš noty: (piš v celých notách)

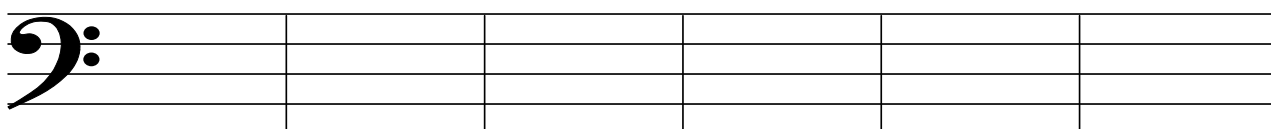

es_1		g_2		des_2		c_2		ais_2		hes_1	
	cis des		dis es		fis ges		gis as		ais hes		cis des
	c	d	e	f	g	a	h	c			

Připoj čarou správný název s notou:

e_3	h_2	f_3	d_3	a_2	c_3	

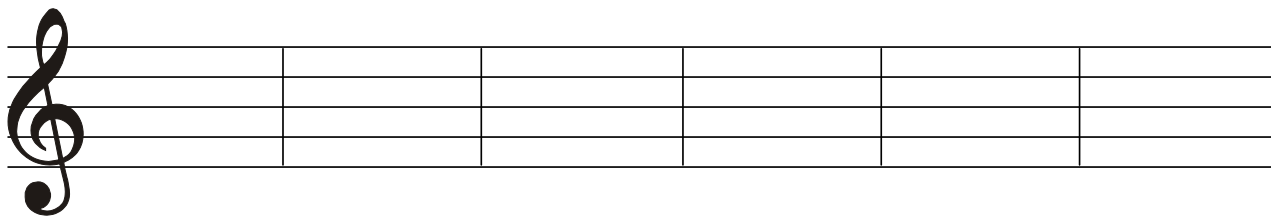
Zapiš noty v basovém klíči: (piš v celých notách)

c f a d_1 g c_1

... procvič si zápis a jména not (2)

Do prázdných taktů zapiš noty (dej pozor na nožičky):

dis_1
osminová

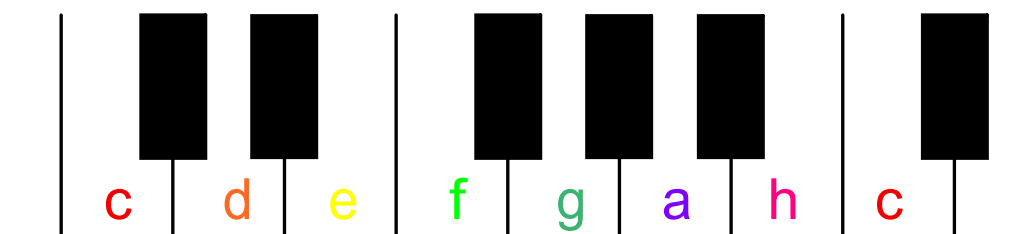
es_2
půlová

fis_1
celá

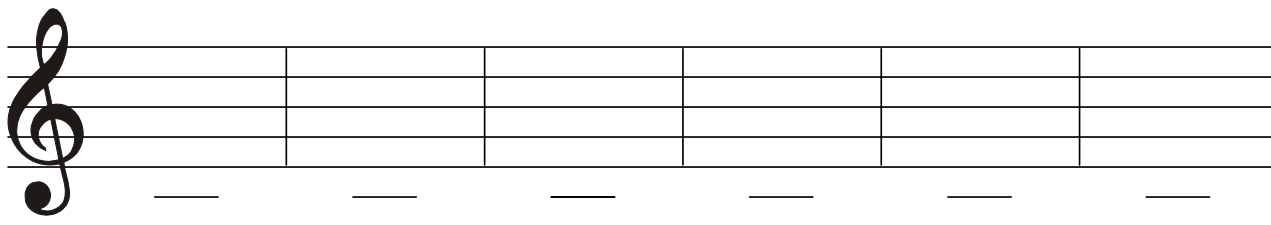
a
půlová
s tečkou

gis_2
čtvrtová

as_2
šestnáctinová

Zapiš noty na pomocných linkách: (piš v celých notách)

c_1

g

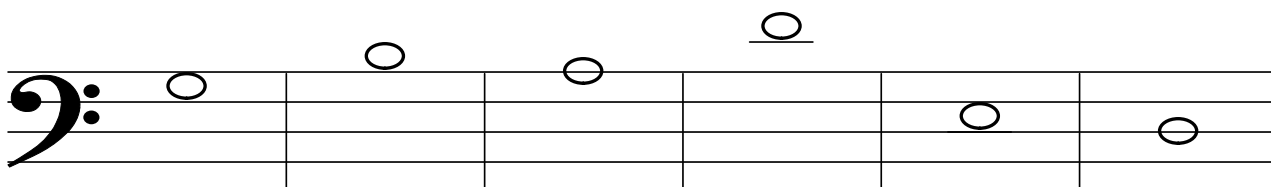
his

a

ces_1

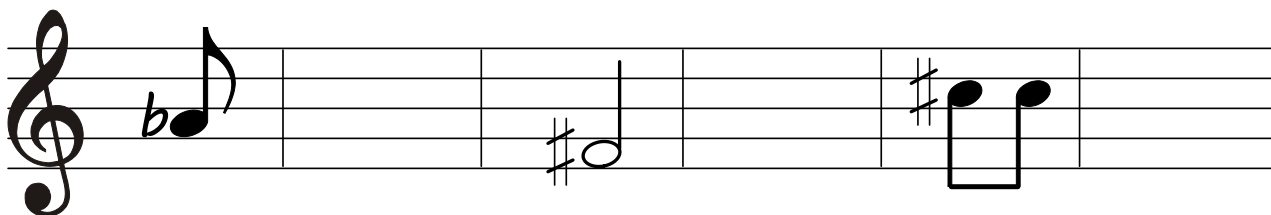
gis

Doplň názvy not v basovém klíči:

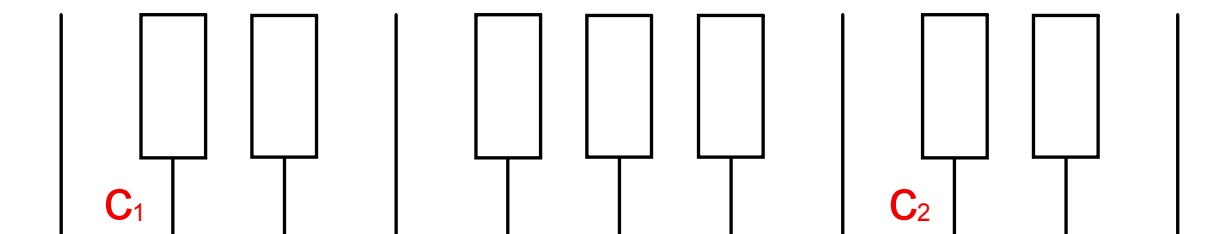
... procvič si zápis a jména not (3)

Napiš notu nebo doplň její název (dej pozor na nožičky) ...

..... **des₂** **gis₁** **es₁**
 čtvrťová **na tři doby** **celá**

... a pak ji najdi na klaviatuře a zapiš na správnou klávesu

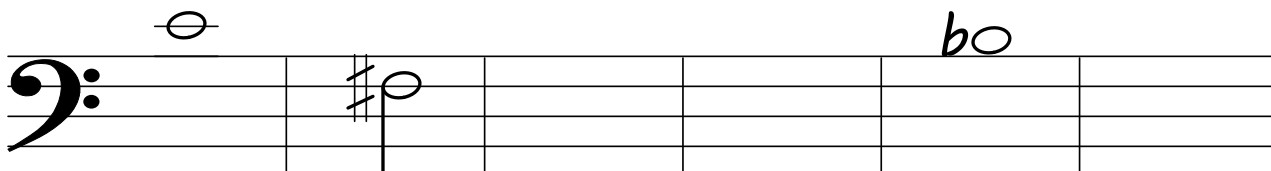

Škrtni špatně zapsané nebo špatně pojmenované noty:

ces₂ čtvrťová **ges₁ celá** **h₂ osminová** **des₁ půlová** **g₂ čtvrťová** **eis₂ celá**

Napiš notu nebo její název: (dej pozor na nožičky)

..... **as** **des** **c**
 osminová **šestnáctinová** **půlová**

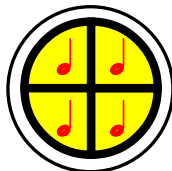
Co jsme se dověděli o notách a jejich délkách v prvním ročníku ?

Noty jsou značky pro tón. Prozradí nám výšku i délku. Zapisujeme je do notové osnovy.

Délku noty poznáme podle jejího tvaru. Pomocí rytmických slabik si délku noty lépe představíme.

Nota celá

 = prázdná hlavička

tá - á - á - á

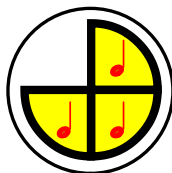
Pomlka celá

sa - a - a - a
vyslovuj šeptem

Nota půlová s tečkou

 = prázdná hlavička, nožička a tečka

tá - á - á

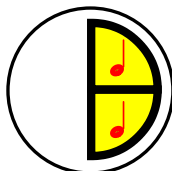
Pomlka půlová

sa - a
vyslovuj šeptem

Nota půlová

 = prázdná hlavička a nožička

tá - á

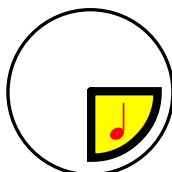
Pomlka čtvrt'ová

fu
vyslovuj šeptem

Nota čtvrt'ová

 = vyplněná hlavička a nožička

tá

Nota čtvrt'ová s tečkou

 = vyplněná hlavička, nožička a tečka

taum

Nota osminová

 = vyplněná hlavička, nožička a praporek

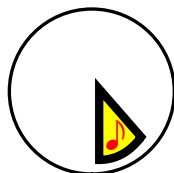
Dvě noty osminové

 = vyplněné hlavičky, nožičky spojíme trámcem

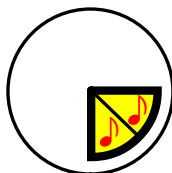
Pomlka osminová

se
vyslovuj šeptem

ty

ty - ty

Jaké známe takty ?

takt dvoučtvrt'ový

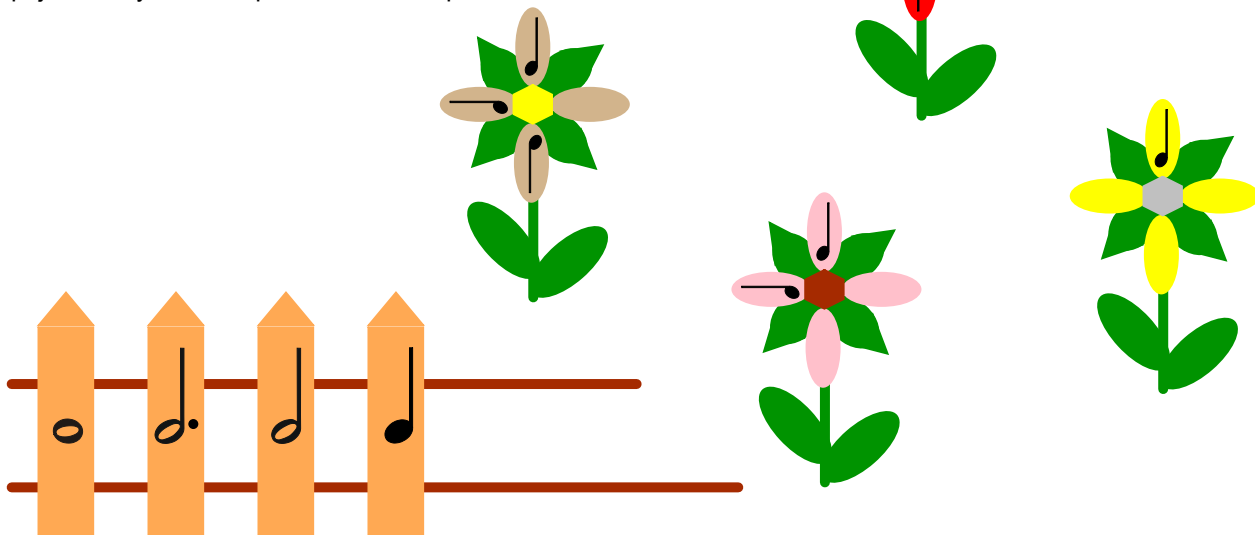
takt tříčtvrt'ový

takt čtyřčtvrt'ový

... opakuj si rytmus (1)

Kolik not se vejde do:

spoj čarou kytičku se správnou notou v plotě

Doplň taktové čáry a pak vytleskej:

2
4

tá ty ty taum ty

3
4

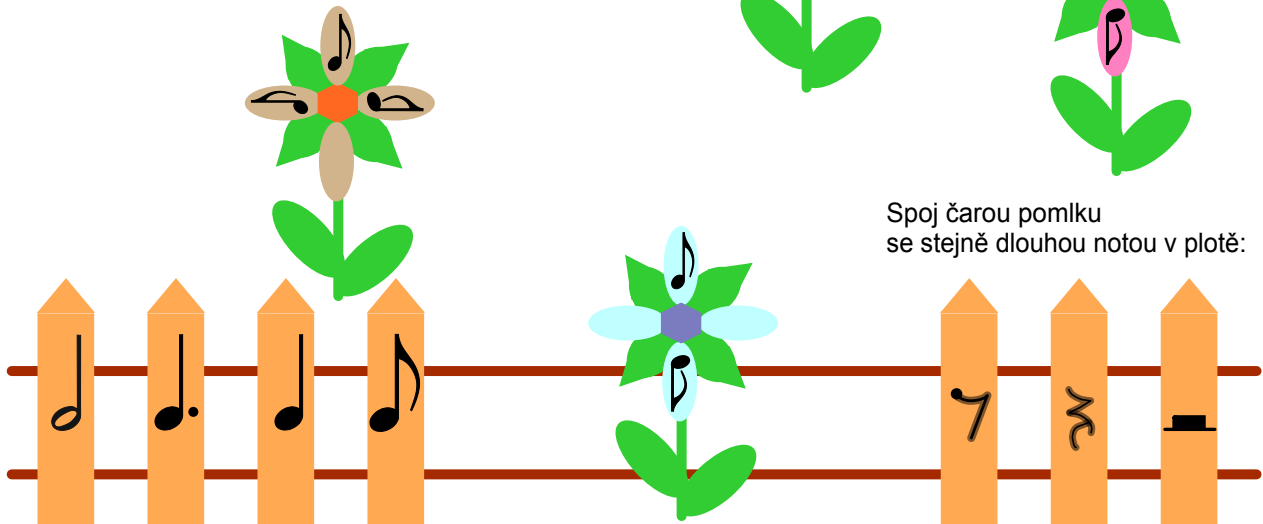
4
4

Do prázdných políček dopiš rytmické slabiky:

... opakuji si rytmus (2)

Kolik not se vejde do:

spoj čarou kytičku se správnou notou v plotě

Vytleskej bez chyby $\frac{2}{4}$ a $\frac{3}{4}$ takt, ve $\frac{4}{4}$ taktu tleskej každý takt dvakrát.

2
4

ty ty tá taum ty tá fu

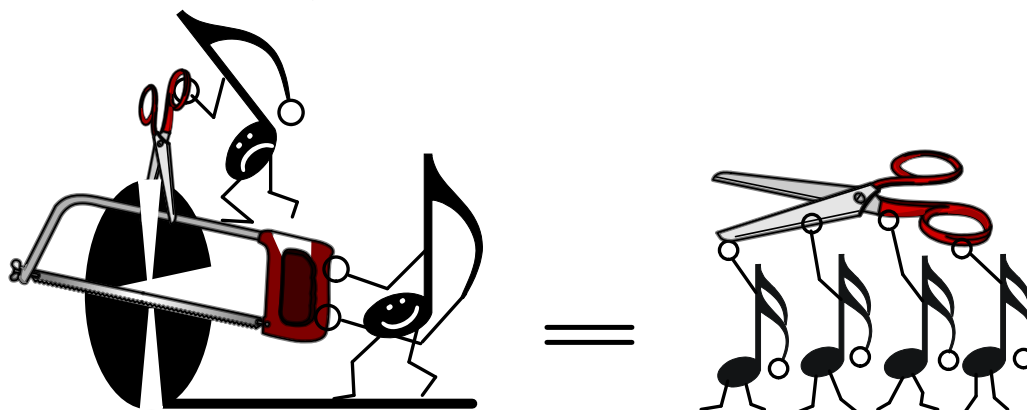
se se

[illegible]

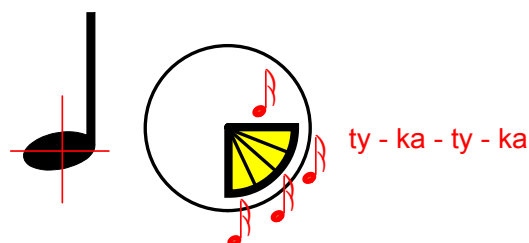
Do prázdných políček dopiš rytmičné slabiky:

Nota a pomlka šestnáctinová.

Nota šestnáctinová vzniká rozdělením noty čtvrtové na čtyři stejné díly.
Jedna nota šestnáctinová je čtyřikrát kratší, než nota čtvrtová.

Skládá se z vyplněné hlavičky, nožky a dvou praporků, více not šestnáctinových spojíme dvěma trámcí.

Pomlka šestnáctinová

7
se
vyslovuj šeptem

Rytmizace noty šestnáctinové a čtvrtové.

Pomocí básničky nebo rytmičkých slabik se nám podaří rytmus šestnáctinových not lépe pochopit.

2
4

Jmé-no An-na má,
Ty - ka ty - ka tá,

vpře-du, vza-du Á
ty - ka ty - ka tá

u--pro-střed je tu--plo--va--ná,
ty - ka ty - ka ty - ka ty - ka

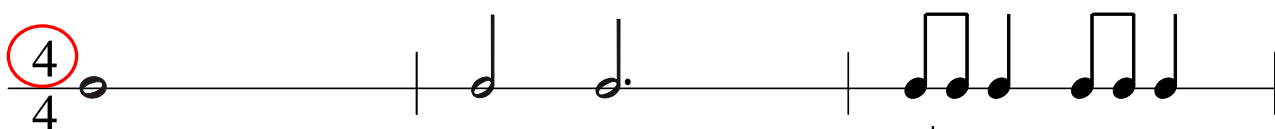
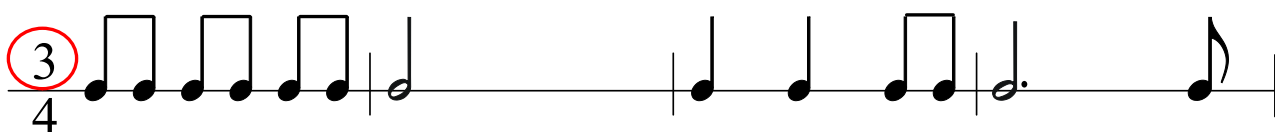
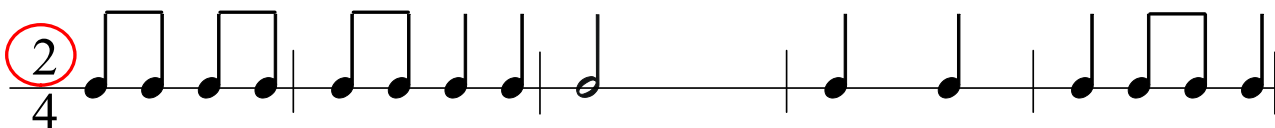
pro - to se ji ři - ká An - na, á tá á tá
ty - ka ty - ka ty - ka ty - ka tá tá tá

dva-krát An--na má.
ty - ka ty - ka tá.

... opakuj si rytmus (3)

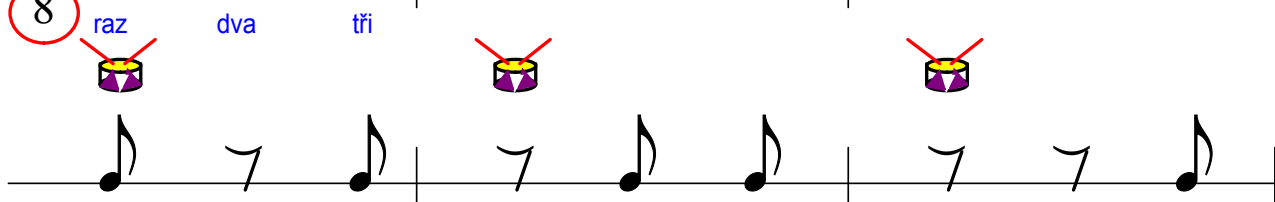
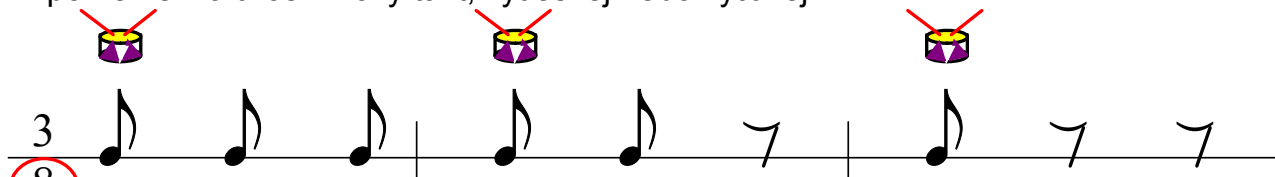
Spočítej v každém taktu všechny noty

zakroužkuj takty, které jsou správně:

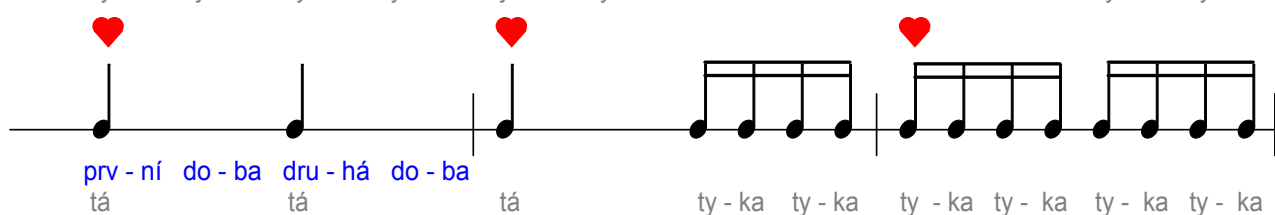
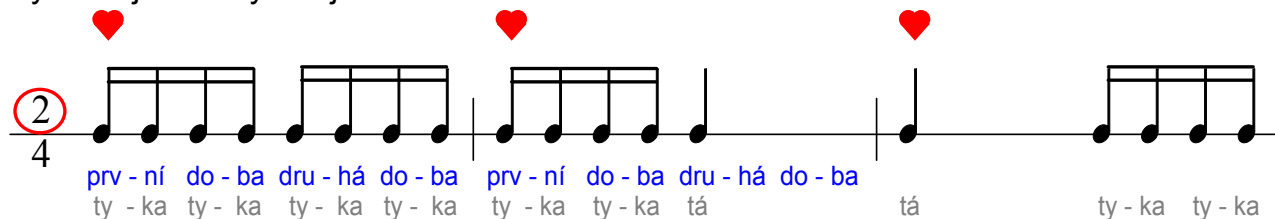

Vzpomeň si na tříosminový takt, vytleskej nebo vyťukej:

7 = ? doba.

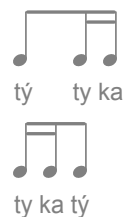

Vytleskej nebo vyťukej:

... procvič si rytmus (1)

Když se sejdou noty   s notou , zapisujeme je nejčastěji takto:

Neúplné takty doplň šestnáctinovými i osminovými notami,

použij libovolně tyto příklady: buď nebo nebo

Exercise 2/4: Rhythm practice on a staff. The first line shows a 2/4 time signature and a sequence of notes: a half note, followed by two groups of four beamed eighth notes, and then a half note. Red triangles point to the first and third measures. The second line continues the sequence with a half note, followed by a group of four beamed eighth notes, a half note, and another group of four beamed eighth notes. Blue triangles point to the first, third, and fifth measures.

Dopiš podle slabik správné noty nebo dopiš podle not správné slabiky:

Exercise 4/4: Rhythm and syllable matching. The first line shows a 4/4 time signature and a sequence of notes: a half note, followed by two groups of four beamed eighth notes, and then a half note. Red hearts are placed above each note. Below the staff are boxes for syllables: 'ty ty', 'tykatyka ty ty', 'tykatyka', 'tá', 'tá', 'tykatyka', 'tá'. The second line shows a sequence of notes: a half note, followed by a quarter note, a half note, a group of four beamed eighth notes, and then a half note. Red hearts are placed above each note. Below the staff are boxes for syllables: 'taum', followed by empty boxes. The third line shows a sequence of notes: a half note, followed by two groups of four beamed eighth notes, and then a half note. Red hearts are placed above each note. Below the staff are empty boxes for syllables.

Celé cvičení vytleskej nebo vyťukej:

Čtyřčtvrťový takt v písničke Hodiny

Kánon

Text a melodie: Karl Karow (1790 – 1863)

[illegible]

Takt tříosminový a šestiosminový.

V označení **taktu** jsou dvě čísla:

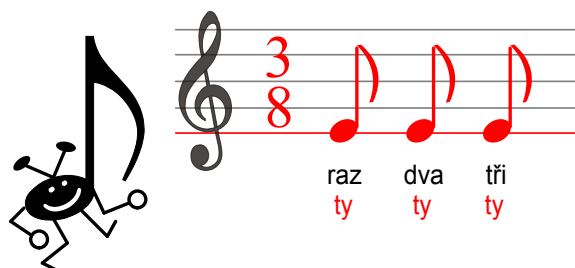
vrchní označuje kolik dob je v taktu, spodní určuje rytmickou hodnotu.

Takty, které známe.

Vyměníme spodní číslo čtyři za **8** a seznámíme se s novými takty.

Bude to **takt tříosminový** ...

Osmička změnila rytmickou hodnotu not.

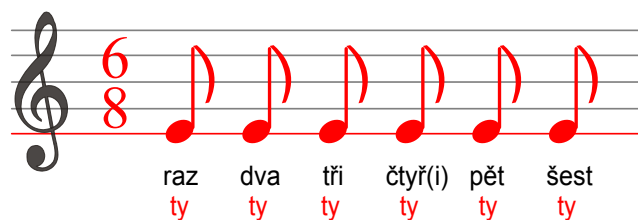
Základní doba = osminová = 1 doba,

čtvrt'ová = 2 doby,

čtvrt'ová s tečkou = 3 doby,

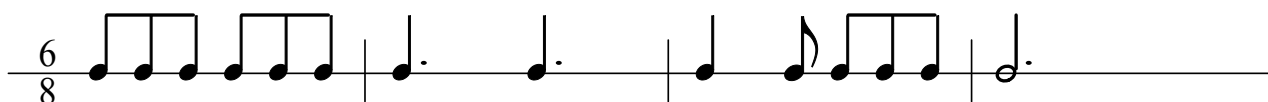
šestnáctinová = půl doby.

... a **takt šestiosminový**.

půlová 4 doby,

půlová s tečkou 6 dob.

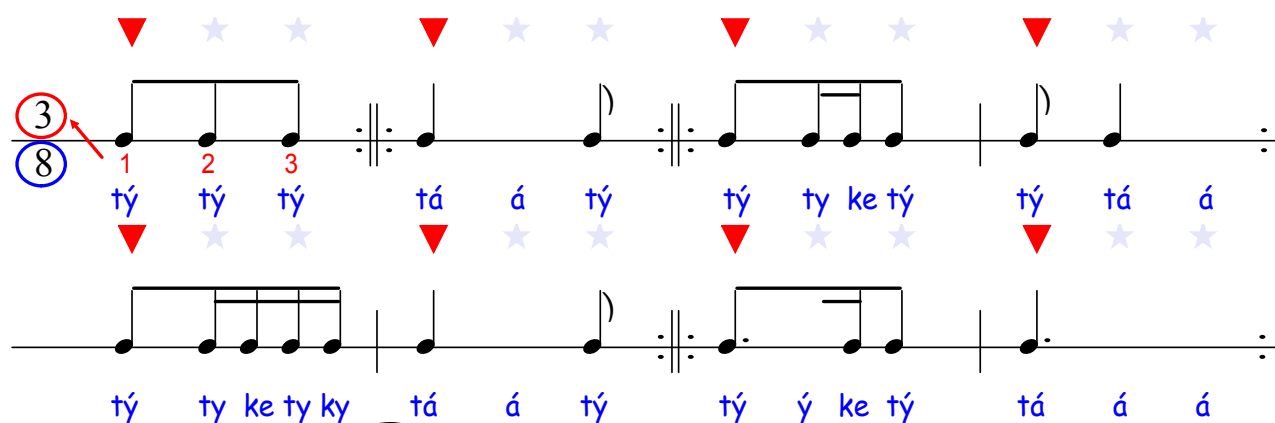

... procvič si rytmus (2)

Základní nota v taktech $\frac{3}{8}$ a $\frac{6}{8}$ = = 1 doba, = také 1 doba

Doplň číslicí nebo slovy správný počet dob k notám v $\frac{3}{8}$ taktu: = doby,
 = doby, = doby.

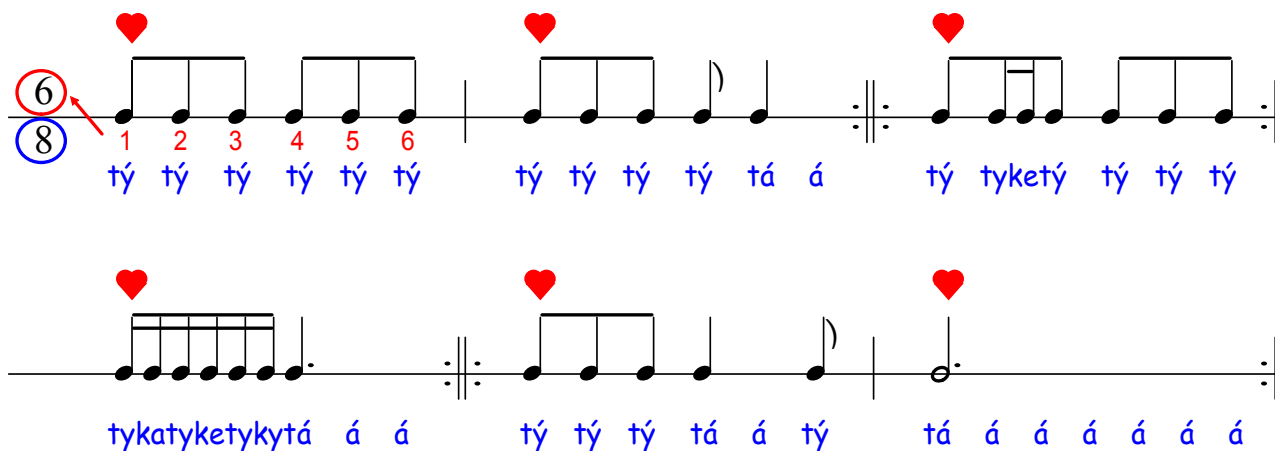
Vytleskej nebo vyťukej každou repetici 4x :

Pomáhej
si rytmickými
slabikami!

Doplň číslicí nebo slovy správný počet dob k notám v $\frac{6}{8}$ taktu: = dob
 = doby.

Vytleskej nebo vyťukej každou repetici 2x :

Tříosminový a šestiosminový takt v písničce

Malý mlýn (Tourne tourne petit moulin)

French folk song

1. točíme ruce kolem sebe
(valivý pohyb)
3. pohybujeme rukama,
jako bychom létali.
(ruce překřížíme)

2. tleskáme
4. pohybujeme rukama,
jakobychom plavali
(spojíme dlaně)

1. točíme ruce kolem sebe
3. pohybujeme rukama,
jako bychom létali.

2. tleskáme
4. pohybujeme rukama,
jakobychom plavali.

1. Toč - se, toč - se, jak ma - lý mlýn,
3. Lé - tej, lé - tej, jak ma - lý pták,
2. tles - kej, tles - kej, dla - ně k dla - ním.
4. pluj si pluj si za - ry - bou pak.

1. Do - bře se mlýn ma - lý to - čí,
3. kdo - ví proč pták po - le - tu - je,
2. a skvě - le dla - ně tles - ka - jí,
4. kam ry - ba v mo - ři do - plu - je?

Rig a Jig Jig

American folk song

A když jsem šel po u - li-ci, ná - ho-dou, ná - ho-dou, tam 4x
As I was walk-ing down the street, down the street, down the street, a

po - tkal jsem se - stře - ni-ci, a - hoj, a - hoj, a - hoj! A 4x
pret - ty girl I chanced to meet. Hi - ho, hi - ho, hi - ho! A

rig-a-jig-jig ho-nem šli jsme pryč a dál šli pryč a ry - chle pryč a 4x
rig-a-jig-jig and a - way we go, a - way we go, a - way we go. A

rig-a-jig-jig ho-nem šli jsme pryč, a - hoj, a - hoj, a - hoj! 4x
rig-a-jig-jig and a - way we go. Hi - ho, hi - ho, hi - ho!

... procvič si rytmus z písničky

<https://www.youtube.com/watch?v=aXZWgOf2ISA>

1. Nejdříve pomalu vytleskejme

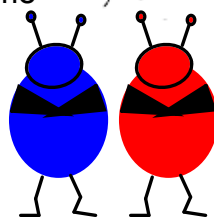
(plynule a bez chyb),

pak slova rapujeme,
a zahrajme si na tělo:

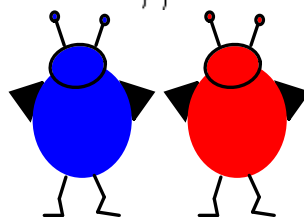

Hra na tělo = tleskání,
dupání,
plácání,
luskání apod.

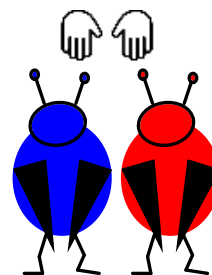
Rapování = rytmické mluvení
slabik

Bim = tlesk

Bam = lusk
(lusknutí prsty)

Biddy = klín
(plácnutí do klína)

4/4

Bim Bum Bim Bum Biddy Biddy Bum

Bim Bum Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy

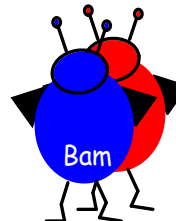
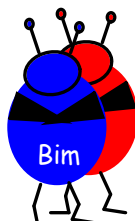
Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum

Bim Bam Biddy Biddy Bam Bim Bam Biddy Biddy Bam Biddy

Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum

2. ... a teď rychleji, poznal jsi změny:

(co chybí)?

4/4

1. Bim Bum Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum?

2. Bim Bum Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum?

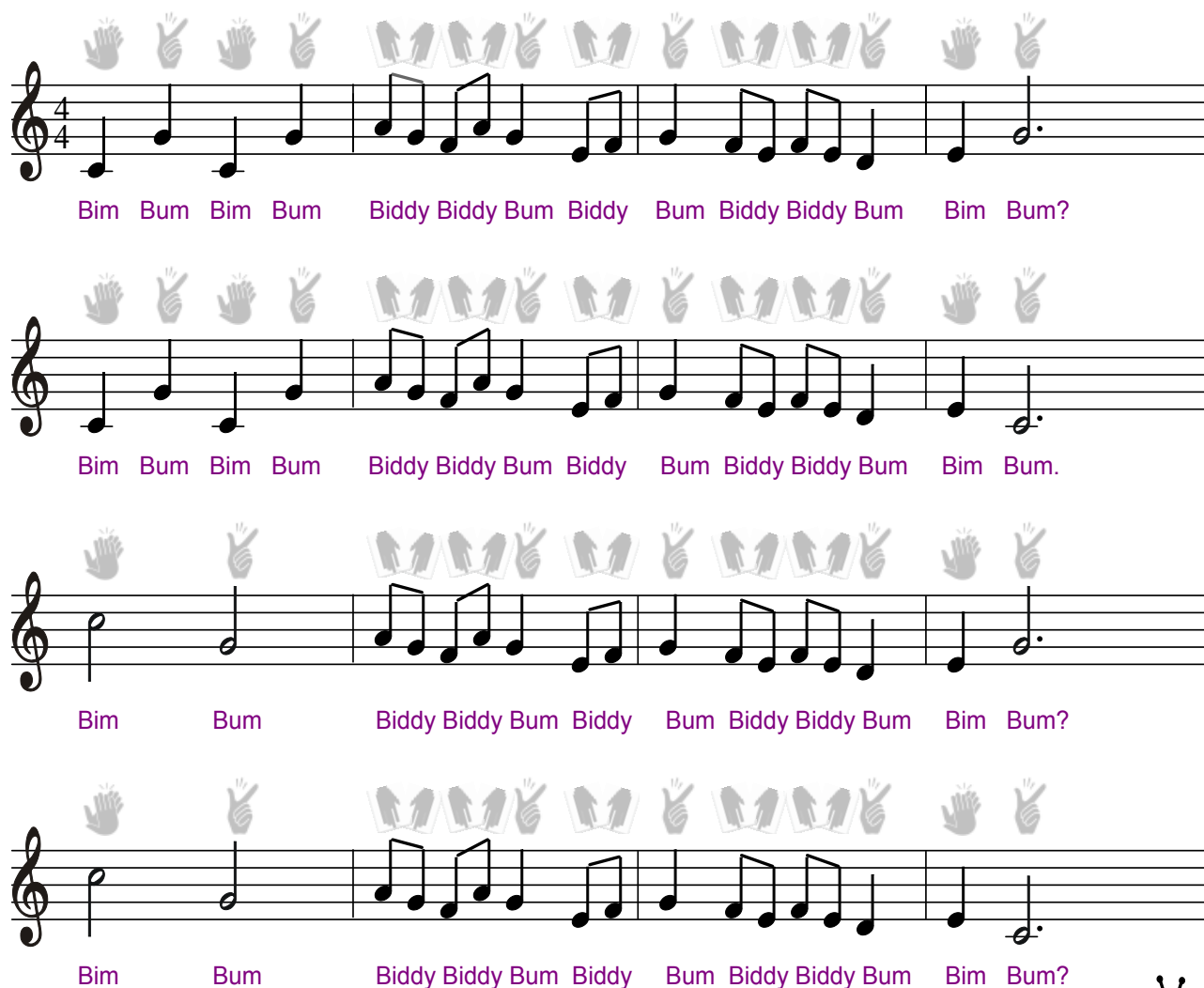
1. Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum.

2. Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum.

... procvič si rytmus v písničke

3. Když umíme rytmus, přidáme melodii: Bim Bam Biddy

American Folk Song

Hand icons above the notes indicate the rhythm: clapping for 'Bim' and 'Bum', and finger snapping for 'Biddy'.

Bim Bum Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum?

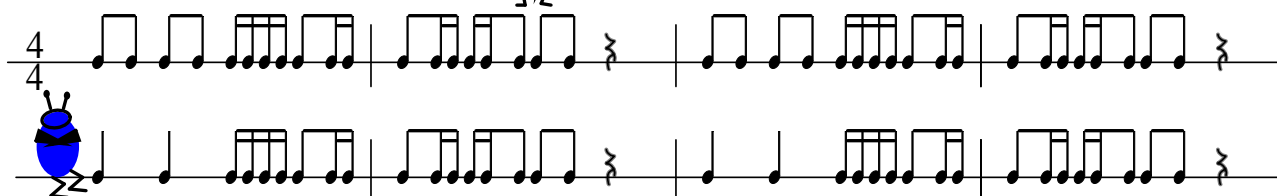
Bim Bum Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum.

Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum?

Bim Bum Biddy Biddy Bum Biddy Bum Biddy Biddy Bum Bim Bum?

<https://www.youtube.com/watch?v=aXZWgOf2lSA>

4. Vytleskejme co nejrychleji:

Hand icon above the first note indicates a clapping rhythm.

Kdo vytleskal bez chyby až do konce ... ???

... procvič si rytmus (3)

Nejen pro klavíristy a klávesisty ...

Rytmičský dvojhlas:

Pleskej najednou oba řádky, vrchní řádek pravou rukou a spodní levou:

Handwritten musical notation for a 4/4 rhythm exercise. The top staff (Right hand, P) and bottom staff (Left hand, L) are both marked with a circled '2' and a '4' below the staff. Red arrows point down to the first and third beats, and blue arrows point down to the second and fourth beats. The notation includes quarter notes, half notes, and eighth notes with corresponding syllables: tá, tá, tá, tá, tá, á, ty, ty, tá, tá, á.

Pleskej najednou oba řádky, každý takt 4x:

Handwritten musical notation for a 4/4 rhythm exercise, divided into three rounds. The top staff (Right hand, P) and bottom staff (Left hand, L) are both marked with a circled '4' and a '4' below the staff. The notation includes quarter notes, eighth notes, and sixteenth notes with corresponding syllables: tá, ty, ty, tá, tá, ty, ty, tá, ty, ty, ty, ty, se, ty, se, ty, se, ty, tá. The rounds are labeled: Round 1, Round 2, and Round 8. Heart icons are placed above the notes.

The Rhythm Challenge (the moderate sections starts at)
<https://www.youtube.com/watch?v=4WgU1BNz5M8>

Handwritten musical notation for a 4/4 rhythm exercise. The top staff (Right hand, P) and bottom staff (Left hand, L) are both marked with a circled '2' and a '4' below the staff. Red arrows point down to the first and third beats, and blue arrows point down to the second and fourth beats. The notation includes quarter notes, eighth notes, and sixteenth notes with corresponding syllables: tykatykatykatyka, tá, tá, tý, tykatyka tý, tykatyka fu, tá, tá, tykatykatykatyka, tý, tý, tý, tý, fu, tyka tý.

... co musím umět na pololetní test ?

1. Zápis a čtení not: celé, půlové, půlové s tečkou, čtvrt'ové a osminové do notové osnovy v houslovém klíči s použitím posuvek před notou a správně otočenými nožičkami v rozsahu od malého „ g " po „ c3 ".
2. Zápis intervalů prima až kvinta, intervaly rozřadit na čisté a velké.
3. Vysvětlit pojem "citlivý tón".
4. Určit předznamenaní durových stupnic do 4#, do 4b.
5. Zápis stupnic: G dur, D dur, A dur a E dur do notové osnovy v celých notách s označením půltónů a jmény not. Zápis T5 (akordu) za stupnicí.

